

मार्कल रासतदु बेसता कबुरि

येसु इद बूमतगा मतस्के, इद पुस्तकतुन रासवाल मार्कल लेयोग मन्कल मतोग. पोल्, बार्नबस मुने सेवातुहक अतस्के, वेग मार्कल वने ओरा संगे अन्ज मतोग, ताना पया पत्रुना संगे वने कबळ कीतोग.

मार्कना बेसता कबुरतुन, माट कबस्कना बेसता कबुरि, इद्रम वने इनदा पगयहनल. मत्याल तना रासतद बेसता कबुरतुन, यहूदि लोकुरेनाहक रासतोग. मति मार्कल बारा रोमि लोकुरेनाहक रासतोग. ओरू लोकुराडः कबस्किन ऊळिसि ताकिंदुर. अहे वेग येसु बाताल-बाताल कीतोग इन्जि, ओर पुनदलाह ऊळिंदुर. येसु नयेनाहक बाताल कीया पगयहतोग? नना बाताल कीया पगयहनन? इद पुस्तक बामनाडः कबस्कना ओसो कबळ कीयनव पीटोना उंद पुस्तक आंदु. येसु कबळ केवाल मतोग इन्जि, इव कबळ कीयनव पीटोडः तोहतहताडः, ओग वेट मन्कले आयोग. सिरप देवुळता मगिये इद्रमताडः बामनाडः कबस्क कीया पगयहतोग. देवुळता मग मनाहकु, येसुना बेरा अदिकर मन्हता; इद दुनियाते कतमतोरा पोगोन, कतमतविना पोगोन ओना अदिकर मन्हता. अचोन अदिकर मन्जाय मति, ओग मन्कलोरा सेवा कीतोग, इद पोल्लो मार्कल माक तोहतहतोग.

येसुना बेसता कबुरताडः नालुडः पुस्तकिनगडाह, इद मार्कना पुस्तकिये उड्ला आंदु. इद पुस्तकते येसुना कागहमुळतुहकाय एक्वा, ओनाडः कबस्कना लोप्पा वेहतद मन्हता. मार्कल पुस्तक उंद विडियोलेहका मन्हता, येसुना सेवाता उंदि वेलियनद चित्रलेहका मन्हता. इद दुनियाते, मावा दिनमता कबळते, मार्कल तोहतपु, सेवा केवाल येसु माक कलियिहतोग. ओग सिरप बेद उंद दर्मतोर मन्कलोरेनाहके पिसिह केवाल ओसो सामि आयोग, मति ओगु कबळ केवालोर मन्कलोरा वने पिसिह केवाल ओसो सामि आंदोग.

“माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना दुसोरिन नावा सेवा कीया वेहतलाह, इद बूमते वावोन. मति दुसोरा सेवा कीयलाहि, ओसो वेल्लाटोरा पापमता दांड निहतलाह, नना नावा जीवा ईयलाह वातन,” इन्जि येसु इतद पोल्लोतुन निमा इद पुस्तकते अर्वकिन. मयेनाहकु तना जीवा ईयनदु, इदे ओना सबेटक बेरा कबळ आंदु. बह येसुना अद कबळता पायदा नीक दोर्कताया? निमा येसुन विस्वस कीतिके, नीवा पापमता मापि आयगा, येसु नीक देवुळता संगे कलियिह कीसीयनोग.

मार्कना बेसता कबुरतुन निमा अर्विसि, नीक इद विचर वायगा — नाक पिसिह केवाना बेद-बेद सेवा कीयना गावले? बाराहक इतेके ओग नावा सेवा कीयलाह वास मतोग. दुस्रोरेनाहक गर्ज मतदिना सेवा कीसोर, येसु बराबर देवुळ वेहतप तपवालेवा तार्किदोग. ओना लेहका आयना इन्जि, मावा पिसमुळता सीना मनदना गावले.

देवुळता कबुरतोग योहनना काऱहमुळि
(मत्याल 3:1-11; लुकाल 3:2-16)

1 देवुळता मगि येसु किर्स्तुना लोप्पाडा* बेसता कबुरता पोल्लो, इद्रम सुरु आस्ता:

2-3 (किर्स्तु वायनेनाहकु, लोकुरिन ओपे कीयलाह, देवुळि ओविन लोहता. वेग लोहतोना लोप्पा,) मुनेने देवुळता साम्मते, इद्रम रासतद मन्हता इतेके, केंजाटु! सामि वायनामुनेन, नना देवुळतन, नावा बळयिन लोहतलाह आतन.

ओग सामिनेनाहक अगि तीर्हकनोग.*

पेळ्हकल बूमते नावा बळयि केयलाह आतोग:

“सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि, ओना अगदुन तीर्हकाटु,

ओना वायनद अगदुन कसुम कीम्हटु,”*

इनजोर वेल्लाय मुनेतोग देवुळता कबुरतोग यसयाल इनवाल रासिस मतोग.

4 (रासतद पोल्लो निटम आनाह,) पेळ्हकल बूमतगा देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनि वातोग. ओग इद्रम पोकुर कीदोग: “पापमता अगदुन विळिसिसि, देवुळतके मल्म्हटु. मलतोम इनजोर तोहतलाह, देवुळता पेदिरते एग मीम्हटु*, अस्के देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीयगा,” इंदोग.*

5 पया येस्सलेम सहरताहि, ओसो यहुदा पटटाड दुस्राड नाहकनाहि, वेल्लाटोर लोकुर ओनगा अंदुर. लोकुर तमा कीता पापमतुन कबुल आसि,* योर्दन बेरेटगा योहनना कयदे देवुळता पेदिरते एग मीदुर.

6 योहनि इतेके (देवुळता कबुरतोन्न इन्जि तोहतलाह,) स्टुहकनाड केलकने कोटटद गेंदे उहन्दोग, नंडटुहकु तोलाता पेटा दोहन्दोग. ओसो ओग पापेड, ओगवेनेय तिदोग.

* 1:1 1:1 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 14:61; लुकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33; रोम सहरतोर 1:3-4; तोहचीतव पोल्लोड 2:18 * 1:2-3

1:2-3 मलाकी 3:1 * 1:2-3 1:2-3 यशायाह 40:3; मत्याल 3:3; लुकाल 3:4; योहन 1:23

* 1:4 1:4 देवुळता पेदिरते एग मीम्हटु इद रिबजतुन वेल्लाटोर “बत्तिस्मा” इन्हतोर. * 1:4 1:4

बळयिर 13:24; 19:4 * 1:5 1:5 याकुब 5:16

7 ओग इद्रम पोकर कीदोग: “नावा पेके ओर्वोग वायलाह आतोग, ओग नाकाय पका लावतोग आंदोग. ओना कादुन इटलाह वने, नना ओप्पोन.✧

8 नना मीकू देवुळता पेदिरते सिरप एतेन मीहतन, मति ओग मीकू देवुळता पवित्र जीवाते मीहतनोग,✧” इनजोर पोकर कीदोग.

योहनि येसुन देवुळता पेदिरते एग मीहतह्तोग
(मत्याल 3:13-17; लूकाल 3:19-22)

9 अद्रमे योहनि देवुळता पेदिरते एग मीहचोर मनेके, उंद दिया येसु गालिल पटटा नासरेत नाटेनाहि वासि, योर्दन बेरेटगा योहनना कयदे, देवुळता पेदिरते एग मीतोग.

10 येसु एतगा मुळिन्दस पोगोन तेदतस्के, अस्केडस्केन पोगोटा बूमि पड्ने आसि,✧देवुळता पवित्र जीवा परेवा पिटेलेहका, तना पोगोन रेगनदिन येसु ऊळतोग.✧

11 अचोटेन पोगोटाहि देवुळता आल्का केंज वाता, “निमा नावा जीवा कीतोग मगानिन,✧ नीवा लोप्पा नना पका गिर्दा आतन,” इनजोर केंज वाता.✧

12 पया चट्ने देवुळता जीवा अगडाहि येसुन, वेल्लाय जेक पेळ्हकल बूमते ओसीता.

13 अगा रेंड वीसाड दियाड, देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळता,✧ मति येसु तानाड केंजोग. ओसो येसु अगा गेळा जन्वर्कना संगे मतोग. अगा मतस्केने, देवतुल्कु ओना सेवा कीसोर मंदुड.✧

येसु तना कबळ सुरु कीस्तोग

14 पया बह आता इतेके, अगडोग राजाल योहनिन जेलते वाट वेहतोग. ताना पया, येसु गालिल पटटे वासि, देवुळता राजेमता बेसता कबुरतुन पोकर कीतोग.✧

15 येसु इद्रम इंदोग, “देवुळ वेहतद कगो एरे एवता; इंजेके देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद दिया एवयलाह आता.✧ मीट पापमता अगदाहि मल्लिस,✧ बेसता कबुरतुन विस्वस कीम्हटु,” इनजोर इंदोग.✧

✧ 1:7 1:7 योहन 1:20,27; बळयिर 13:25 ✧ 1:8 1:8 योहन 1:32-33; बळयिर 1:4-5; 11:16 ✧ 1:10 1:10 योहन 1:51; बळयिर 10:11 ✧ 1:10 1:10 योहन 1:32-33 ✧ 1:11 1:11 इपिससतोर 1:6 ✧ 1:11 1:10-11 1 योहन 5:6,9 ✧ 1:13 1:13 2 कुरिततोर 12:6-7 ✧ 1:13 1:12-13 मत्याल 4:1-11; लूकाल 4:1-13 ✧ 1:14 1:14 मत्याल 4:12 ✧ 1:15 1:15 गलातितोर 4:4; इपिससतोर 1:10; 1 तिमोति 2:6 ✧ 1:15 1:15 लूकाल 24:47; बळयिर 2:38; 3:19; 5:31; 20:21 ✧ 1:15 1:15 मत्याल 3:2

येसु तनाडः कगयवालोरीन आचिह्तोग
(मत्याल 4:18-22)

16 उंद दिया येसु गालिलि सम्दुरता दडिय अनेके, ओगु सिमोनि, आंद्रेयाल, वेर तमोग इर्वुरिन ऊळतोग. वेर मीन्क पोयवालोर् मताहकु, सम्दुरतगा वदिडः आहचोर मतोर्.

17 अस्के येसु ओरिन इतोग, “नावा संगे दट्ट. मीट इचानाह मीन्क पोयंदिर; मति इंजेके मीटु मन्कलोरीन नयगा तवालोरीर आयकिर, अद्रम नना मीक कीकन,” इतोग.

18 इदिन केंजताहे, वदिन अगान विळिसिसि, वेर तमोग इर्वुर आसि, येसुना संगे अतोर्.

19 पया येसु उचुन मुनेह अनेके, जेबेदि इनवानाडः मगकु याकुबि ओसो योहनि, वेरिन ऊळतोग. वेर तमोग इर्वुर आसि, ओडातगा वदिन ओर्कुल कीसोर मतोर्.

20 येसु ओरिन ऊळतस्के, चट्टने तना संगे वायलाह केयतोग. केयतस्के ओर इर्वुर आसि, तमा तपे जेबेदिन, कूलतोरा संगे ओडातगान विळिसिसि, येसुना संगे अतोर्.

ओर्वोग मन्कनगडाहि येसु देयमतुन पूडिह्तोग
(लूकाल 4:31-37)

21 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाडः कगयवालोर् कापेर्नाग अतोर्. अन्जि वारमता पोल्वादियाते पार्तनाता लोतगा येसु काःहता बोटटोग.

22 ओग काःहतनदिन केंजिसि, लोकर बयल आतोर्. बह इतेके येसु ओरिन सास्त्रमगूस्रा लेहका काःहोग, मति तन्क अदिकर मतपु काःहन्दोग.

23 अचोटेन दोम्हक्ने अद लोतगा ओर्वोग मन्कल ओळियतोग. ओन देयम पोस मता.

24 अद देयम जोरते केयिस इद्रम इता, “ए नासरेत नाटेनोग येसुनिन, मावा संगे नीवा बाताल कबळि? निमा बह माक बूळे कीयलाह वातिना? निमा बोनिन इनजोर पुनोना? निमा देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन† आदिन!” इता.☆

25 मति येसु अद देयमतुन, “केमेन मन! वेनगडाहि पेसिस अन!” इनजोर दगा इतोग.

† 1:24 1:24 देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन वेन इब्रि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किस्तु इन्हतोर. ☆ 1:24 1:24 याकुब 2:19

26 अस्के अद देयमि ओग मन्कन तेल्लहच मन्जि, जोरते केयिसि, ओनगडाहि पेसिस वितता.

27 इदिन ऊळिस अगा मतोर लोकुर बामिसि, ओर्विहक-ओर्वोग वळ्हकसोर, “इद बेद्रमता पूना पोल्लो रा? वेग अदिकरते देयहकिन वने उकुम ईस्तोग, अव वेना पोल्लोतुन केंजिहताड वने,” इतोर.

28 पया येसुना इद पोल्लो चट्पिटे गालिल पटटाड एरे-गूरेताड नाहकनगा आबुर आता.

येसु वेल्लाय मुडुन सव्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:14-17; लूकाल 4:38-41)

29 अद्रमे पया येसु तनाड कगयवालोरा याकुबिन, योहनिन पोसि, पार्तनाता लोताहि पेसिस सिमोन, आंद्रेयाल, वेर तमोग इर्वुरा लोन अतोग.

30 अद वेलाते सिमोनना आतोहक दंड पोस मता, इद पोल्लो बोरो येसुहक वेहतोर.

31 पया येसु तानगा अन्जि, ताना कयदुन पोस तेहतोग, तेहतस्केन ताना दंड रेगता. पया अद ओरिहक जावा-एग कीसीता.

32 अदे दिया मुलतस्के, वारमता पोल्वादिया मारता.‡ अस्के लोकुर सबे दुकिनोरिन ओसो देयहक पोयतोरिन येसुनगा ततोर.

33 पूरा नागमेटोर इतपे मुलु, अद लोता मुनेह जमा आतोर.

34 पया अलग-अलग रीतताड दुकिने तिपल आसोर मतोरिन, येसु सव्रे कीतोग. अहे ओसो वेल्लाटोरिन देयहक पोस मताड, अविस्किन वने ओरगडाहि पेसिह कीतोग. देयहकु येसु बोग आंदोग इनजोर पुंदुड. मति (अद तूकने, नना बोनन इन्जि, सबेटोरिहक एर्का आयनद आयो इनजोर,) येसु अव देयहकिन वळ्हकलाह एवोग.

येसु दुस्राड नाहकने देवुळता पोल्लोतुन पोक्कुर कीस्तोग

(लूकाल 4:42-43)

35 पया सकरताड कोगक कूसिहपान येसु तेदिसि, बोरे लेवगा अन्ज पार्तना कीतोग.

36 अस्के पया सिमोन तना तोळतोर बार, येसुन पर्वकलाह अतोर.

‡ 1:32 1:32 लूकाल 4:40 वचनता कालनोट ऊळाट.

37 अन्जि येसुन ओर दोर्किह कीतोर, अस्के ओन इतोर, “नाटेनोर वेल्लाटोर लोकर नीक पर्हकलाह आतोर, गूरू,” इतोर.

38 मति येसु ओरिन इतोग, “आयो! माट इकेडाडः ऐ-गूरेताडः नाहकने दाकल. अगा वने नाक देवळता पोल्लोतुन पोकर कीया पोयहता, इदे कबळतुहक नना वातन,” इतोग.

39 अद्रम पया येसु तनाडः कगयवालोर बारा, पूरा गालिल पटटे तिरियतोर. नाग-नाग अन्जि, येसु यहूदिराडः पार्तनाताडः लोहकनगा पोकर कीदोग. S अहे देयहक पोस मतोरगडाह देयहकिन पेसिह कीदोग. ☆

येसु मोंडरोगमतोन सत्रे कीस्तोग (मत्याल 8:2-4; लूकाल 5:12-14)

40 उंद दिया ओर्बोर्गा मोंडरोगमतोग मन्कल येसुनगा वातोग. (अद्रमतोरिन यहूदिर कळवोगतासिंदुर.) ओग येसुनगा वासि, मिंडाडः कोटिसि इद्रम अर्जि कीतोग, “नीवा विचर मतेके, नाक सत्रे कीसि नावा कळवोगतुन तेंड पगयकिन,” इतोग.

41 इतस्के येसुहक मान वसता. अदिनेनाहक पया “अह इतेक अले, नावा विचर मन्हताये! निमा बेस आम,” इनजोर इतोग. इनदहपा, (यहूदिरा मोळतोन इटवद नोमळता अडोतुन नोमवा,) येसु कय आहच ओन बोयतोग.

42 अस्के चटनेन ओना मोंडरोगम मायता, ओग बेस आतोग.

43-44 पया येसु ओन इद्रम उकुम ईतोग इतेके, “इके केंजा! इद पोल्लोतुन बोन्के बार वेहमा. इंजेके निमा कुदि अन्जि, बेस आतन इन्जि, बूमयाहक मात्रम तोहा. मोसानाडः अडोडः मतपु, मोंडरोगमता कळवोगतुन तेंडनद मोक ईमु. सत्रेम आताहकु मोक ईतोग इन्जि, बूमयाल सबेटोरिन वेहतनोग, अस्के नियगा मोंडरोगमता कळवोग मनो आयगा,” ☆ इनजोर मोळतोन येसु वेहच लोहतोग.

45 (निमा बोन्के वेहमा इनजोर वेहचाय) मति, ओग मन्कल अद पोल्लोतुन पका आबुर कीतोग. आबुर कीताहकु, गोहडिनाडः गोहडिडः लोकर नाक कलियलाह वायनुर इन्जि, येसु बेदे नाटेनगा पिडम-पडम दाया पगवोग. ओग पलते लोकर लेवगान मंदोग. तेला मति लोकर ईनाह-आनाह ओनगा वांदुरे.

S 1:39 1:39 यहूदि जाततोर इस्रयेल देसेमते मंदुर, ओरिन इस्रयेलतोर वने इंदुर. ☆ 1:39 1:39 मत्याल 4:23; बळयिर 10:37-38 ☆ 1:43-44 1:43-44 लैव्यवस्था 14:1-32

2

कय्क-काल्क वागतोन येसु सत्रे कीस्तोग
(मत्याल 9:1-8; लूकाल 5:18-26)

1 उचुक दियाना पया, येसु तनाडः कगयवालोर बारा, ओसोवने कापेर्नाग मल्स वातोर. वातस्के ओग लोन मन्हतोग इनजोर, इद पोल्लो लोकर केंजतोर.

2 पया वेल्लाटोर लोकर अद लोतगा जमा आतोर, काल ओगलाह जागा इले आसि, अगदगा वने पूरा तिळ्हप अर्स मतोर. येसु ओरिन देवुळता पोल्लो वेहचोर मतोग.

3 अचोटेन नालवुर मन्कलोर, ओर्वोग कय्क-काल्क वागतोग मन्कन कांजिसि, येसुनगा ततोर.

4 मति लोकर अगदुहक तिळ्हप अरनाह निंदिस मतोर, वेरिहक येसुनगा एवथलाह अग दोर्को. पया वेर लोता वेसळतगा तग्डिसि, येसु मतद अरातगाहक कटुल पोदनाह, बेरा बूका कीतोर. बूका आतस्के, अद बूकाताहि ओग तेद पगवोग मन्कन, कटुल अगके येसुना मुनेह रेहतोर. 5 ओरा विस्वसतुन ऊळिसि, कय्क-काल्क वागतोन, येसु इद्रम इतोग, “अल बाबा! नना नीवाडः कसुर्किन मापि कीय्हनन,” इतोग.

6 अस्के अगा उच्चुर साङ्गमगूसर उदिस मतोर. ओर येसु इतद पोल्लोतुन केंजिसि, आपुना-आपोगे इद्रम विचर कीया बोटटोर इतेके,

7 “ऊळा वेग मन्कल उगसे, देवुळतन इतपे बह पोगयिह्तोग! देवुळतुन विळिसि इतेके, बोगे पापमतुन मापि कीया पगवोग,” इनजोर विचर कीया बोटटोर.

8 पया येसु चट्ने ओराडः विचर्किन पुन्जि, ओरिन इद्रम इतोग, “मीट नावा लोप्पा, बाराहक कुळसा विचर कीय्हनिर रा?

9 वेग कय्क-काल्क वागतोन ‘नीवाडः कसुर्कना मापि आता,’ इह इतेके अल्कोया? बार वेनु ‘तेदिस नीवा कटुल पोस अन,’ इनदनद अल्कोया?

10 इंजेके नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, देवुळतेनाह नयगा इद बूमते, पापमतुन मापि कीयनद अदिकर इंका मन्हता इन्जि, मीक तोहतकन,” इतोग.*
इन्जि कय्क-काल्क वागतोग मन्कन इद्रम इतोग,

* **2:10 2:10** माने-मन्कना नडुम पुटटोग इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटटोग इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आकिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतव मन्हताडः, अगा ऊळाटु.

11 “नना नीक वेहतलाह आतन, अले, तेदा! नीवा कटुल पोस लोन अन,” इतोग.

12 इताहे ओग मन्कल तेदतोग, तेदिसि तना कटुलतुन पोस, सबेटोरा मुनेहतुहक पेसिस अतोग. इदिन ऊळिसि अगा जमा आतोर लोकुर पका बामतोर. बामिसि देवुळतुन जोहर कीसोरे, “माट इद्रमता कबळ बेस्केन ऊळवल अयो!” इनजोर इतोर.

सिद्वा एनवाल लेविनु येसु केयिह्तोग
(मत्याल 9:9-13; लूकाल 5:27-32)

13 पया येसु अद लोताहि पेसिसि, गालिल समदुरता दड कचुलिये अतोग, अस्के वेल्लाटोर लोकुर ओना पयाह वातोर. पया येसु औरिन कागहता बोटटोग.

14 पया अगडाह अनेके, सिद्वा एतना नाकातगा, अल्पुना मगि लेवि पेदिरतोन सिद्वा एतहपा, येसु ऊळतोग. ऊळिसि “नावाड कगयवानिन आयकिन दय!” इतोग. इतस्के लेवि तेदिसि, येसुना संगे अतोग.

15 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, लेविना लोतगा गाटो तिनदलाह उदिस मतोग. अस्के येसुना पयाह वास मतोर, वेल्लाटोर सिद्वा एनवालोर मुळ्हेर ओसो पापिर† वने, तिनदलाह उदतोर.

16 येसु सिद्वा एनवालोर संगे, पापिरा संगे, गाटो तिनदनदिन परसिर ओसो सान्ममगूस ऊळतोर. ऊळिसि “एड वानाहि, येसु बेद्रम वेरा संगे, तिनदना-उनडना कीस्तोग रा?” इनजोर ओनाड कगयवालोरिन कटूला कीतोर.

17 येसु ओरा वळ्हकनदिन केंजिसि ओरिन इतोग, “रोगमलेवोरु डाक्टरनके अनोर, मति रोगम मतोरै तमा दुकतुन पोहतलाह दास्तोर, पुनविरा? अद्रमलेहकाने माट नेहनरोम इनवालोरिन आयो, मति पापिरिन केयलाह नना वातन,”* इतोग.

उपसता लोप्पा ताल्हकमुळ
(मत्याल 9:14-17; लूकाल 5:33-38)

18 देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहननाड कगयवालोर ओसो परसिर उपस कीदुर. मति येसुनाड कगयवालोर उपस केवोर. अदिनेनाहक ओरगडाह उयतुर येसुनगा वासि इद्रम इतोर, “योहननाड कगयवालोर ओसो परसिराड कगयवालोर उपस कीस्तोर; मति नीवाड कगयवालोर बेद्रम उपस केवोर?” इतोर.

† 2:15 2:15 पापिर इतेके, यहूदिराड अडोन नोमवोरु पापिर. * 2:17 2:17 1 तिमेति 1:15

19 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मर्म-पेकाल तमा संगे मनदहपा, मर्मिड अतोर उपस कीया पगयहतोरा? मर्म-पेकाल ओरा संगे मनाहजोम, ओर उपस कीया पगवोर.

20 मति कोटुलतोर वासि, मर्मपेकान ओरगडाहि एगिह कीसि पोस ओयनुर, इद्रमता वेला वायगा,‡ अद तकने ओर दुकम आसि तिनेर आयनुर,” इतोग.

21 (इतापया, तना काऱहतव पूनाड पोल्लोनगा, पाळना रिबजताड पोल्लोड कलिय पगवोड इनजोर तोहतलाहि, रेंड पुन्पिह कीयनव पीटोने इद्रम इतोग,) “पाळना गेंदेता अगता बूकातगा मेतलाह, पूना गेंदे बोगे ओल्सोग. ओल्सतेके पूना गेंदे पाळना गेंदेतुन अहचि, इंका ओसो बेरा बूका कीयगा.

22 अद्रमे ओयवदु पूना अंगुर जोमातुन, पाळना तोलाजोर्कति बोगे एन्दोग. एन्दतेक इसि मिडतद जोमा ओयिसि बोल्गिहता. बोल्गताहकु, जोर्का ओसो आडिसि अगयहता. अगस पया अंगुर जोमा ओसो जोर्का रेंड आसि बूळेम आस्ताड. अदिहक पूना मिडतद अंगुर जोमातुन पूना जोर्कति एन्दिहतोर.” (नना पूनाड-पूनाड पोल्लोड काऱहतहनन, अविस्कनगा पाळना रिबजताड पोल्लोड काल्हपनायो इन्जि, येसु इव पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतोग.)

वारमता पोल्वादियाता लोप्पा कट्ला

(मत्याल 12:1-8; लूकाल 6:1-5)

23 उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु वारमता पोल्वादियाते, गोहक अयस मतव, बोराडो पोलहकना नडुमतुहक अनजोर मतोग. अनेके येसुनाड कागयवालोर गोहकनाड एन्किन ऊचिंदुर.

24 तेन ऊळिसि अगा मतोर परूसिर येसुन इतोर, “पोल्वादियाते बेदे कबळ कीयलाह पोलो, तान नीवाड कागयवालोर बह नोमोर?” इनजोर कट्ला कीतोर.

25 अस्के येसु ओरिन इद्रम इतोग, “मुनेटा कालमते दाविद राजाल तनाड ऐंगेदोर बार, ओरिहक कगव वसतस्के बह कीतोर, तेन मीट देवुळता साङ्गमते बेस्केन अर्वविरा?

26 अस्के ओरु देवुळता रावुळतगा बह अतोर; अगा देवुळतुहक वाटटाड बेव आरिड, बूमयालोरिहके तिनदलाह पोलिदुड; दाविदिहक पोलवेकाय, अवे आरिन अबियातार इनवाल पेर्माल ओन्क तिनदलाह इतोग, दाविद पया तना तोळतोरिहक तूसिसीतोग.✱(अस्के देवुळि दाविद राजानु तपतिन इनो अले,)” इतोग.

‡ 2:20 2:20 ननाये मर्मपेकानन आंदन इन्जि, येसु तनाय लोप्पा वेहतहतोग. ✱ 2:26 2:26 1 शमूएल 21:1-6; इब्रितोर 9:2

27 ओसो येसु ओरिन इतोग, “देवुळि वारमता पोल्वादियातेनाहक मन्कन पुटिह केवो, मति मन्कनेनाहके पोल्वादियातुन पुटिह कीता.

28 अदिनेनाहक नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, पोल्वादियाते पोल्नदिन, पोल्वदिन वेहतनद अदिकर नाक मन्हता,” इनजोर इतोग.

3

वागता कयदोन येसु सत्रे कीस्तोग
(मत्याल 12:9-14; लूकाल 6:6-11)

1 अद्रमे ओसो उंद देबा, येसु पोल्वादियाते यहुदिरा पार्तनाता लोन अतोग. अगा ओर्वोग वागता कयदोग मतोग.

2 (अगा उच्चुर परसिर वने मतोर.)पोल्वादियाते ओग मन्कना कयदुन येसु सत्रे कीस्तोगा, बार केवोगा, इनजोर ऊळसोर मतोर. पोल्वादियाते सत्रे कीतेके, येसुना पोगोन (अद दिया कबळ कीयनद) तप तोहतकोम इनजोर, पट ऊळिंदुर.*

3 येसु वागता कयदोन, “तेदिसि नडुम वास निल्म,” इतोग.

4 पया येसु अगा मतोर मन्कलोरिन इद्रम ताल्हकतोग, “पोल्वादियाते बाताल पोल्हता? बेसता कबळ कीयनदा, बार लाग्वा कबळ कीयनदु? जीवातुन पिसिह कीयनदा, बार बूळे कीयनदु, वेहाट!” इतोग. मति बोरें बह वळ्हकोर.

5 येसु ओडते सबेटोरिन ऊळतोग, मति ओर कैंगम बुदते मतदिन ऊळिसि,✧ येसु दुकम आतोग. आसि वागता कयदोन “नीवा कय आहा!” इतोग, अस्के ओग कय आहतोग. आहतस्के ओना कय सत्रेम आता.

6 पया परसिर अगडाह पलत पेसिसि, येसुन बह कीस हक्ककल इनजोर, एरोद राजाना तुंगातोर संगे कलियिसि वळ्हकिंदुर.

समदुरतगा वेल्लाटोर येसुनके वास्तोर
(मत्याल 12:15-16)

7 अद्रमे पया येसु तनाड कगयवालोरिन पोसि, समदुरतेके अतोग. गालिल पटटोर वेल्लाटोर लोकरा गोहडि, येसुना पेगके अतोर.

8 येसु कीतद बामिह कीयनद कबळतुन कैजिसि, येस्सलेम सहरताहि, अहे यहुदा पटटाड दुस्राड नाहकनाहि, इदुमिया पटटाहि, योर्दन बेरेटा अबरताड नाहकनाहि,

* 3:2 3:2 लूकाल 6:7 कालनोट ऊळाट. ✧ 3:5 3:5 इपिसुसतोर 4:18

सोर-सिदोन सहर्कनाहि, अव सहर्कना ऐ-गूरे मनदनव नाहकनाहि, वेल्लाटोर लोकरु येसुनगा वातोर.

9 वेल्लाटोर लोकरु मताहकु, लोकरु तना पोगोन अरमाकिर इनजोर, येसु तनाडु कगयवालोरिन, “उदिस काहतलाह, नाक उंदि ओडा तयर कीम्हटु,” इनजोर वेहतोग.

10 येसु वेल्लाटोरिन सब्रे कीस मतोग, अदिहक बेमरतोर ओन बोयलाह दोबेड-नूकेड आंदुर.

11 देयहक पोयतोर वने, लोकरु नडुम मतोर. अव देयहक येसुन ऊळतेक अचोन, ओना मुनेह अर्सि, “निमा देवळता मगनिन!” इनजोर, जोरते केयिंदुड.

12 मति येसु, “नना बोनन इन्जि, बोन्के बह वेहमाटु!” इनजोर अविस्किन उकुम ईदोग.

येसु बारा बळयिरिन आचिहतोग

(मत्याल 10:1-4; लूकाल 6:12-16)

13 अद्रमे उंद दिया येसु गुड्रातगा पोगोन तशुडतोग. तग्डिसि तन्क विचर वातोरिन, तनगा केयतोग. केयतस्के ओर ओनगा अतोर.

14-15 अतस्के तना सगे मन्जि कगयलाहि, देवळता पोल्लोतुन पोकरु कीयलाह लोहतलाहि, मन्कलोरगडाह देयहकिन पेसिह कीयनद अदिकर ईयलाहि, बारा बळयिरिन निल्लिह कीतोग.

16 ओर बारा मन्कलोरगडा पेदिर्क इद्रम मन्हताडः सिमोन (वेन पत्रु इनजोर येसु दुस्रा पेदिर तासतोग);

17 जेबेदिनाडः मःकु याकुब ओसो योहन, वेर तमोग इर्वुर (बुवनरगिस इतेके गुळ्ळनजा लेहकाडोर इनजोर, येसु वेरिन दुस्रा पेदिर तासतोग);

18 आंद्रेयाल, पिल्लिप, बार्तोलोम, मत्याल, तोमाल, अल्पुना मगि याकुब, तदु इनवाल यहुदाल, सिमोन (वेग रोम सर्करता अडम पार्तिंतोग मतोग).

19 ओसो यहुदा इस्केर्योत, वेगे आक्रिते येसुन कोंटेतोगा कयदे पोसीतोग. ✨

साझमगूस्र येसुन देयम पोयतोग इन्हतोर

(मत्याल 12:24-32; लूकाल 11:15-22; 12:10)

20 पया येसु कापेनॉटि तना मतद लोतगा वातोग. अस्के ओसोवने इचोन लोकुर जमा आतोर इतेके, येसुहक ओसो ओनाड कगयवालोरिहक, गाटो तिनदलाह वने अग दोर्की.

21 येसुना लोतोर इद पोल्लोतुन केंजिसि, ओन ततलाह अतोर. बाराहक इतेके, येसु बयमाड आतोग इनजोर, लोकुर वळ्हकिंदुर.✠

22 उच्चुर साङ्गमगूस्र येस्सलेम सहरताहि वास मतोर. ओर इद्रम इतोर, “वेन बेल्लेबुब इनदनद देयहकना मुक्याल पोयता, तानाय साधताते, देयहकिन मन्कलोरगडाहि पेसिह कीस्तोग रा!” इनजोर इतोर.

23 अदिहक येसु ओरिन तनगा केयिसि, पुन्पिह कीयनव पीटोने इद्रम वेहतोग, “देयहकना मुक्याल बाराहक तनाड देयहकिन पेसिह कीयगा?

24 बेदाय राजेमते तमाय नडुमि कौटेड पुटटेके, अद राजेम निच मनो.

25 अहे बेदाय लोतगा कौटेड पुटटेके, अद लोन निच मनो.

26 अद्रमे देयहकना मुक्याल ओसो ताना तोळताड देयहक, तमतमा विस्द आतेके, अविस्कना लाव मनो आवालि.

27 मति उंद लोतगा नेडिस, लूटे केवाल मुने अगडोग पळ्योन दोहवालेवा, अगडा मादुन लूटे कीसि पेहता पगवोग. मुने पळ्योन दोहतेकेने, ओना लोतुन वेग लूटे कीस ओयनोग. (अद्रमलेहका देयहकना पळ्योन दोहतेकेने, नना देयहकिन पूंड पगयकन,)” इनजोर इतोग.

28-30 ओर साङ्गमगूस्र येसुन देयम पोयता इनजोर इंदुर. अदिनेनाहक (इद्रम तप तोहतनद, देवुळता जीवातुनपास्कतप आस्ता, इदिन तोहतलाह) येसु ओसो इतोग, “इह केंजाट, मीक सेतेम वेहतहनन, मन्कना सबे पापमतुनु, अहे देवुळता अडम वळ्हकतदिनु, देवुळि मापि कीया पगयगा. मति बोग देवुळता पवित्र जीवातुन पास्किहतोग, ओन देवुळि बेस्केन मापि केवो आयगा.✠ ओग हातेकाय, अद पापम मापि आयवा ओनगा मन्हताये,” इनजोर इतोग.

येसुना निटम जीवातोर बोरु?

(मत्याल 12:46-50; लूकाल 8:19-21)

31 पया अस्केन येसुना तलोगि, ओनाड तमोर वातोर. ओर अगदगा निचि, येसु पलत पेसेग इनजोर, केय लोहतोर.

32 अस्के ओना सर्ने उदिस मतोर लोकुर इतोर, “गूरू, नीवा यायालि, नीवाड तमोर पलते नीक पर्हकलाह आतोर,” इतोर.

33 इदिन केजिसि येसु इतोग, “नावा यायालि, नावाड तमोर, नावा लोतोर बोर आंदुर?” इतोग.

34 पया ओना सर्ने उदिस मतोरिन ऊळिसि इतोग, “ऊळट! नावा लोतोर इतेके वेरे आंदुर.

35 बोर देवूळ वेहतप ताकिह्तोर, ओरे निटमे नावाड दादालोर-तमोर, एलास्क-बायिस्कु, तलिस्क आंदुर,” ☆ इनजोर येसु इतोग.

4

विजा वीतना पीटो

(मत्याल 13:1-9; लूकाल 8:4-8)

1 येसु ओसो उंद देबा गालिलि सम्दुरकचुल, लोकुरिन काऱहता बोटटोग. वेल्लाय मुलु ओना सर्ने जमा आस मतोर. अदिनेनाहक येसु एगकचुल मतद ओडातगा उदतोग. सबेटोर बार ओनाड केजलाह, दडकचुल निच मतोर.

2 येसु मुडा लोकुरिन पुन्पिह कीयनव पीटोने, वेल्लाडे पोल्लोड काऱहतोग. उंद पीटो इद्रम मता:

3 “केजाट, उंद दिया ओवोर्ग मन्कल विजा वीतलाह पेसतोग.

4 ओग वीतनेके, उडुन विजा अगदा कचुल अरता, अदिनु पिटेड वासि कतम तिताड.

5 उडुन विजा आद बंडाना जागाते अरता, अगा आदता पोगोन बर्बर तोळ्यो मताहक, विजा चट्टिपेटे मोन्हटटा.

6 मति ईर्क लोपा अनवाहक, एद तेगतस्के पोर्हकाड वागिस डोलताड.

7 ओसो उडुन विजा कोये-जपिना जागाते अरता, पया कोये-जपिड वने बेर्सिसि पेसनद वंज-सोपतुन हक्कताड, बेर्स एवोड. अदिनेनाहक अव एन्क पेसोड.

8 मति उडुन विजा इसि, राब जागाते अरता. पया अद मोन्हटिसि, उंद-उंद मोदुदुहक बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूड वीसाड (60), बेगा नूरू (100), इद्रमलेहका तेना पंटा वाता,” इनजोर वेहतोग.

9 वेहचि, “मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, नावा पोल्लोतुन बेस केजाट!” इतोग.

विजा वीतना पीटोता अर्तम
(मत्याल 13:10-23; लूकाल 8:9-15)

10 पया येसु वगोगे मतोग अस्के, तनाड बळयिर बारा मन्कलोर, ओसो दुस्रो उच्चुर ओना संगे मनवालोर ओनगा वासि, “गूसू, इद पीटोता अर्तम माक वेहा,” इतोर.

11 येसु ओरिन इतोग, “मीक इतेके, देवुळि तना राजेमताड मकतव पोल्लोन पुनदलाह बुद ईता, मति तानाड पोल्लोन नमवोरिहक बार, इव पोल्लोन नना पुन्पिह कीयनव पीटोने वेहतहनन.

12 बह इतेके:

ओर नावाड कबस्किन ऊळलाह कोनि ऊळनुर, मति
अविस्कना अर्तम ओर पुनोर आयनुर, ओसो

नावाड केंजलाह कोनि केंजनुर,

मति ओरिहक तेळियो आयगा.

अद्रम पुतेके, तेळियतेके, ओर देवुळतके मलवेर,

अस्के देवुळि ओरा पापमतुन मापि केवालि☆,”

इनजोर इतोग.

13 पया ओसो ओरिन इतोग, “मीट इद पीटोता अर्तम पुनवेके, इका ओसो वेहतनव सबे पीटोना अर्तम बेद्रम पुनदकिर?

14 वीतवाल इतेके, देवुळता पोल्लोतुन पोकर केवाल आंदोग, (विजा इतेके देवुळता पोल्लो आंदु).

15 अगदगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता. उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजितोर, मति देयहकना मुक्याल चट्ने वासि, ओरा जीवातगा वीततद पोल्लोतुन मागडनाह कीस्ता.

16 अद्रमे आद बंडातगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता: उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन, गिर्दीते चट्नेन केंजितोर.

17 मति अद पोल्लो ओरा जीवातगा गडवाहकु, गळके विस्वस कीस्तोर. पया देवुळता पोल्लोतुन नमताहक, ओरिहक अड्सन्काय, तिपल्काय वातेके, चट्नेन विस्वसतुन विळिसहतोर.

18 कोये-जपिनगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता, उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजितोर.

☆ 4:12 4:12 यशायाह 6:9-10; योहन 12:40; बळयिर 28:26-27

19 मति पिसवगाताड आल्सुळ्ळु ओसो अनम-दनमता उळ्ळे, सम्सरमता लालुस, इव ओरा जीवातगा देवुळता पोल्लोतुन बेर्स एवोड, ✨ पया अद पोल्लो बातय पायदाता आयो.

20 मति राब जागा इहलेहका मन्हता, बोर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तमा जीवातगा तासिहतोर. (राब जागातगा अरतद विजा) बेद्रम उंद-उंद मोदुदुहक बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूड वीसाड (60), बेगा नूर (100), इद्रम पंटा वास्ता, अद्रमता पंटालेहका, ओर बेसताड कबस्क कीस तोहतहतोर,” इनजोर इतोग.

चिमलिता पोल्लो (लूकाल 8:16-18)

21 येसु ओसोवने ओरिन इतोग, “बोगाय चिमलि नीर्विह कीसि, डूटलोप्पा मुळ्ळहच तासनोगा? इलवेके कटुलता इळ्ळन तासनोगा? आयो, वेहच आयि इनजोर, बोव्लापोगोन तासिहतोग.

22 अद्रमे देवुळताड सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्णे आयनुडे, इद्रमता वेला वायगा.

23 मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजाटु,” इतोग.

24 ओसोवने ओरिन इतोग, “इव पोल्लोनु मीट उसरते केंजाटु. बेद गोट्टाते मीट दुसोरिहक कहच ईय्हनिर, अदे गोट्टाते देवुळि मीक कहच ईयगा, तान्काय एक्वा ईयगा. ✨

25 बाराहक इतेके, बोनगा पुनदनद बुद मन्हता, ओन्कु देवुळि ओसो इंका ईयगा. मति बोनगा पुनदनद बुद इले, ओनगा बेचोन दिसिहता, तान वने देवुळि तेंडिस ओयगा, ✨” इनजोर वेहतोग.

पेनेम मोन्हटनद पीटो

26 अद्रमे ओसो येसु वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो इद्रमलेहका मन्हता: ओर्वोर्ग मन्कल तना पोलमतगा पेनेहक वीतिहतोग.

27 वीतिसि ओग नग्का उंजना, सकर तेदिस कबळ कीयना कीस्तोग. पया पेनेहक मोन्हटिसि बेर्सिहताड. इव इद्रम बह आस्ताड इनजोर, ओग मन्कल पुनोग.

✨ 4:19 4:19 रोम सहरतोर 12:2 ✨ 4:24 4:24 मत्याल 7:2; लूकाल 6:38 ✨ 4:25 4:25 मत्याल 13:12; 25:29; लूकाल 8:18; 19:26

28 ओग मन्कल बातय केवालेवा, बूमि तनाय अनम पुटिह कीस्ता. मुने ऊयुम बेर्सिहता, बेर्सिसि एन पेसिस पूयिहता, पया एन्कनगा पेनेम पोयहता.

29 अहे पया पेनेहक अयताहे, चट्पिट एटळते कोयहतोर, ”✧ इनजोर वेहतोग.

पुलुळ (दुलि) पेनेमता पीटो

(मत्याल 13:31-32,34; लूकाल 13:18-19)

30 येसु ओसो वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो बेद्रम बेर्सगा? इद पोल्लोतुन तेळियिह कीयलाह, उंद पीटो वेहतहनन.

31 देवुळता राजेमता पोल्लो, उंद पुलुळ पेनेमता लेहका मन्हता. पुलुळ पेनेम इतेके, पकाय उड्ला पेनेम मन्हता.

32 मति नेल अर्सि मोन्हटटापया, अद बेर्सिसि बेरा मरा आस्ता. अस्के पिटेड वने, तानाड कांदाना दळमतगा वासि, गूडाड पंडिहताड, ”✧ इनजोर वेहतोग.

33 ओसो इद्रमताड वेल्लाडे पीटोने, येसु लोक्कुरिन देवुळता पोल्लो वेहन्दोग. ओर बेचोन पुनदा पन्दुर, अचोन ओरिहक वेहन्दोग.

34 मुडा लोक्कुरिन पुन्पिह कीयनाड पीटोडलेवा बातय वेहोग आंदोग, ✧ मति मुल लेवस्के, तना संगे मन्जि, कगयवालोरिहक सबे पीटोना अर्तम तेळियिह कीस वेहन्दोग.

येसु दूंदतुन रोमिह कीस्तोग

(मत्याल 8:18,23-27; लूकाल 8:22-25)

35 पया अद दिया मुलपोळ्द, येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “अलेट! माट सम्दुरता अबर दडटेके दाकल,” इतोग.

36 इतस्के मुडा लोक्कुरिन अगान विळिसिसि, तना उदिस मतद ओडातेने, ओनाड कगयवालोर उदतोर. दुसाड ओडाड वने ओरा संगे मताड.

37 अस्के सम्दुरतगा बेरा दूदि वाता. पया लच्काड ओडातगा वास दल्लिंदुड, ओडा पूरा एग निदलाह आस मता.

38 येसु बार पेगकेडेके, तला ऊसि वाटिसि, उंजिस मतोग. पया कगयवालोर ओनगा आन्जि तेहतोर, तेहचि इतोर, “ए गूरू, तेदा, माट मुळिन्दहनल, बह निमा सीता केविना?” इतोर.

✧ 4:29 4:29 तोहचीतव पोल्लोड 14:15 ✧ 4:32 4:32 यहजेकेल 17:23 ✧ 4:34 4:34 योहन 10:6; 16:25,29

39 इतस्के येसु तेदिसि, दूंदतुन दगाड ईतोग, ओसो एताड लच्कान, “रोमा, मेक्ने आम!” इतोग. इतस्के दूद-मुर्गम मायिसि, बेस मेक्ने आता.

40 पया येसु कगयवालोरीन इतोग, “बाराहक रेयिह्निर? (नना मीक पिसिह कीकन इनजोर,) नावा पोगोन विस्वस इलेया?” इतोग.

41 मति ओर पका रेयतोर. रेयिसि तमतमाय, “अलाले! वळ्यु ओसो एग वने, वेना उकुमतुन केंजिहताड अयो! इतेके वेग बेद्रमतोग मन्कल मनदनोग रा!” इनजोर इतोर.

5

येसु देयहक पोयतोग मन्कन सव्रे कीस्तोग
(मत्याल 8:28-34; लूकाल 8:26-37)

1 पया ओर सम्दुरतुन वेंडिसि, गिरासेनिर इनवालोर दुस्त्रा जाततोर एरियातगा अतोर.

2 येसु तनाड कगयवालोरा संगे ओडाताहि रेगताहे, देयहक पोयतोग ओवोर्ग मन्कल, डोलतोरिन पोहतनाड पांजानगडाहि पेसिसि, ओरिन कलियतोग.

3 ओग मन्कन बोरे गोल्स्कने दोहता पगवोर आंदुर.

4 ओनाड कयिकन-कालिकन गोल्स्कने दोहच मतोर, मति अविस्किकन ओग देहचि, तुक्ळेड-तुक्ळेड कीदोग. बोगे ओन आव्रे कीया पगवोग.

5 ओग नगका-पियलि बेस्के इतेक अस्केने, गुमयानगा, गुड्रानगा केयसोर तिरियिदोग; ओसो तना मेंदुलतुन बंडाने कोहकिदोग.

6 पया ओग येसुन जेकनाहिये ऊळिसि, वित वातोग. वासि येसुनाड काल्क अरतोग.

7-8 पया येसु ओग मन्कन पोयतद देयमतुन “वेग मन्कनगडाह पेसिस अन!” इनजोर इतोग. अस्के “एय येसु, सबेट्क बेरा देवुळता* मगानिन, निमा नाक बाराहक अडम आय्हनिन? निमा नाक सिक्सा एवोन इनजोर, देवुळता मुनेह किरिया कीम!” इनजोर देयम पोयतोग इतोग.*

9 येसु ओन, “नीवा पेदिर बाताल?” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओग, “नावा पेदिर वेल्लाटोरोग, बह इतेके माट वेल्लाटोरोग मह्नोम,” इतोग.

10 अव देयहक येसुन, “माक इद एरियाताहि पूंडमा,” इनजोर पकाय अर्जि कीदुड.

11 अगा मेटातगा वेल्लाडे गोहड पदिड मेयसोर मताड.

12 अदिनेनाहक अव देयहक, “माक अव पदिनगा लोहचीम, माट अव पदिनगा दाय्हनोम,” इताड.

13 इतस्के येसु अविस्किन दायलाह ईतोग, ईताहे देयहक ओग मन्कनगडाह पेसिस, पदिनगा नेडताड. अगा जोक-जोक रेंड अजर्क पदिड मताड, अव गोहड पदिड पया मेटा ओळिसये, मुटेड-मुळगेड आसोर वितिसि, सम्दुरता एतगा अर्सि, कतमे मुळिन्दस डोलताड.

14 पया अव पदिड मेहवालोर विततोर. वितिसि इद पोल्लोतुन सहरतगा ओसो एरे-गूरेताड नाहकनगा वेहतोर. वेहतस्के बाताल बाताल आता, तान ऊळलाहि अगडा लोकर येसुनगा वातोर.

15 वासि देयहक पोस मतोग मन्कल बेस गेंदेड केसि, बेस बुदते मन्जि, येसुनगा उदिस मतोग. इदिन ऊळिसि नाटेनोर येसुन रेयतोर.

16 अगा येसु कीतद कबळतुन ऊळतोर मन्कलोर, ओग देयहक पोयतोगु बेद्रम बेस आतोग, ओसो पदिहक बह आता, अद कतमे लोकरिहक वेहतोर.

17 अस्के, “निमा मयगा मनमा, मावा सिवातगडाहि पेसिस अन” इनजोर, अगडोर येसुन अर्जि कीतोर.

18 पया येसु अगडाह दायलाह ओडातगा उदिहपा, मुने देयहक पोस मतोग मन्कल, “नाक नीवा संगे वायलाह ईम गू!” इनजोर अर्जि कीतोग.

19 मति येसु ओन तना संगे वायलाह एवोग, मति इद्रम इतोग इतेके, “आयो, निमा नीवा लोन अन्जि, देवुळि नीवा पोगोन दया कीसि, नियेनाहक बेद्रमता कबळ कीता, तान मियगडोरिन वेहा,” इनजोर इतोग.

20 अदिनेनाहक ओग मन्कल अगडाहि तना लोता एरियाते अन्जि, येसु तनेनाहक कीतद बेरा कबळतुन, दाकपालिस पटटे पोकर कीतोग.

दुकता आंचाळ सन्नेम आस्ता, डोलता पिला तेगिहता

(मत्याल 9:18-26; लूकाल 8:41-56)

21 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, ओडाते उदिस, सम्दुरतुन वेंडटापया, (गालिल पटटे मल्स वातोग). येसु सम्दुर दडटगा एवतस्के, वेल्लाय मुल अगा ओनगा जमा आतोर.

22 अचोटैन ओर्वोग यारोस पेदिरतोग मन्कल येसुनगा वातोग. ओग अगडा यहुदिरा पार्तना कीयनद लोता ओर्वोग पेदामन्कल मतोग. ओग येसुन ऊळिसि, ओनाड काल्क अरतोग.

23 अर्सि इद्रम इतोग, “नावा उडूला मयाळि डोललाह आता गूरु! अद सत्रेम आसि पिसि इनजोर, निमा वासि ताना पोगोन कय तासा, ☆” इनजोर येसुन अर्जि कीतोग.

24 अदिनेनाहक येसु ओग मुक्याना संगे दायलाह पेसतोग. अनेके वेल्लाय मुलु येसुना पयाह अनजोर, गर्दि आसि ओनगा दोबेड-नूकेड कीदुर.

25 अस्के अद मुडगा उंद आंचाळ मता. अद बारा वर्सानाहि कुर्माते बादा आंदु.

26 अद मत एवाल्लोरा कयदे पका तिपल आस मता, तनाड पूरा कोताड मत एवाल्लोरिहक ईसि, मारिह कीता. मति ताना बेमर मायो, इंका ओसो वीळसोर अंदु.

27-28 पया अद आंचाळि येसुना लोप्पा केंजिसि, नना मात्रम येसुना गेंदेतुन बोयतेक अचोन, सत्रेम आयकन इनजोर, आलिह कीता. कीसि, मुडा नडुम ओना पयाह वाता, वासि (अद पलते आस मताहकु, सिरप) येसुना गेंदेतुन कुस्क्ने बोयता.

29 बोयताहे ताना कुर्माता बादा मायता, अद तना कुदि, नना सत्रेम आतन इनजोर पुता.

30 अस्के चटनेन तना लावते बोगो मति सत्रेम आतोग इनजोर, येसु पुतोग. पुन्जि, मुडेके चेट मिळिन्दसि, “नावा गेंदेतुन बोग बोयतोग रा?” इनजोर ताल्हकतोग.

31 ओनाड कगयवाल्लोर इतोर, “इद मुलु नीवा सर्ने मन्जि, नियके दोबेड-नूकेड कीयनदिन ऊळिहनिन! मति ‘नाक बोग बोयतोग?’ इनजोर, बह इहनिन गूरु! (वेल्लोटोर नीक बोयिस मनदनुर,)” इतोर.

32 मति येसु तन्क बोयतदिन ऊळलाह, मुडगा सर्ने ऊळतोग.

33 अस्के अद आंचाळि, सत्रेम आतन इनजोर पुन्जि, येसुनगा वाता. वासि रेयते साडसोर येसुनाड काल्क अरता. अर्सि पया तन्क बह बह आता, अद सबे ओन सेतेम-सेतेम वेहता.

34 वेहतस्के येसु तान इतोग, “बायि! नना नीक सत्रे कीकन इन्जि, निमा विस्वस कीताहके बेस आतिन, सुकमते अन. इंजेके इद बादा आयवालेवा पिसकिन,” इनजोर इतोग.

35 येसु इद्रम वेहनेकेन, यारोस पेदिरतोग मुक्थाना लोताहि उच्चुर वासि, इद्रम ओन वेहतोर, “नीवा मयाळ हाता रा! इंजेके गूरू लोन वासाय बाताल पाय्दा, ओन मल्स लोहा,” इतोर.

36 ओर मन्कलोर अद्रम इतदिन केंजवप लेहका आसि, येसु यारोसिन इतोग, “निमा रेयमा! नावा पोगोन विस्वस तासा!” इतोग.

37 पया येसु मुडुन लेहचि, सिरप याकुब, योहन, वेर तमोग इर्वुर ओसो पत्रु, वेरिने पोसि, यारोसना लोतेके अतोग.

38 अगा एवतस्के, अगा लोकुर अळयना, केयना कीसोर मतदिन, येसु ऊळतोग.

39 पया येसु लोप्पा ओळियिसि, ओरिन इतोग, “बाराहक रोदा पोस अळयह्निर? पिला हायो, अद निद्रते मन्हता!✧” इतोग.

40 अस्के पोहता वाता मुलु, येसु इतद पोल्लोतेनाहक कवतोर. मति येसु सबेटोरिन पलते पेहचि, पिलाता तलोग-तपेन ओसो तनाड कगयवालोर मुवुरिन पोसि, लोप्पा पिलातुन तासतगा अतोग.

41 अन्जि हाता पिलाता कयदुन पोसि, तमा पोल्लोते, “तलीता कूमि” (इतेके “अले पिला! नना नीक इहनन, तेदा!” इनजोर अर्तम आस्ता)✧ इतोग.

42 अद्रम इताहे, अद पिला चट्ने तेदता. अहे अद बारा वयसता मताहकु, इके-अके वेलिय बोटटा. इदिन ऊळिसि, अगडा लोकुर पका बामतोर.

43 पया “इद पोल्लो बोन्के एर्का आयमाकि” इनजोर, येसु ओरिन उकुम इतोग. अहे ओसो “तेन्क बातालाय तिनदलाह ईम्हटु,” इनजोर वेहतोग.

6

येसुन तनाय नाटेनोर नमोर

(मत्याल 13:54-58; लूकाल 4:16,22-24)

1 पया येसु अगडाहि तना नासरेत नाग अतोग, ओनाड कगयवालोर वने, ओना संगे अतोर.

2-3 अन्जि वारमता पोल्लवादियाते अगडा पार्तनाता लोते कागहता बोटटोग. वेल्लाटोर लोकुर ओनाड पोल्लोन केंजिसि बयल आतोर, आसि इद्रम इतोर, “वेन्क इव पोल्लोड, इचोटा बुदि, बेगडाह दोर्कता रा? अचोटाड बेराड कबस्क कीयनद डीसा वेन्क बेगडाह दोर्कता रा?✧ बह वेग मरियाना मगि वड्लाल आयोगा?

✧ 5:39 5:39 योहन 11:11,13; बळयिर 20:10 ✧ 5:41 5:41 बळयिर 9:40

✧ 6:2-3 6:2-3 लूकाल 2:47; योहन 7:15

वेनाड तमोर याकुबि, ✨योसेपि, सिमोनि, यहूदाल वेर आयोर रा? वेनाड सबे एलास्क बह इगाने इलेड?” इन्जि नाटेनोर लोकर येसुन नमोर आंदुर. ✨

4 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळता कबुरतोन्क दुनियामेंड मान दोर्किहता, मति कुदता नाटे, कुटुमते अहे लोते मात्रमि, मान दोर्को. ✨ (अद्रमलेहकाने नाक इंका मीट पास्कतिर,)” इतोग.

5 ओर येसुन नमवाहकु, अगा ओग वेल्लाड डीसाताड कबस्क कीया पगवोग. सिरप इचवुरे बेमरतोर पोगोन कय तासिसि, ओरिन सत्रे कीतोग. ✨

6 पया नाटेनोर येसुन नमवाहकु, ओग बयल आतोग.

येसु तनाड बारा बळयिरिन सेवातुहक लोहतहतोग
(मत्याल 10:1,9-14; लूकाल 9:1-6)

अहे पया येसु काःहचोरे, सबे एरे-गूरेताड नाहकने तिरियतोग.

7 उंद दिया येसु तनाड बारा बळयिरिन केयतोग, केयिसि इर्वुर-इर्वुरिन कीसि, ओरिन सेवातुहक लोहतलाह तयर कीतोग. कीसि मन्कलोरगडाह देयहकिन पेसिह कीयलाह, ओरिहक अदिकर ईतोग.

8 पया ओरिन इद्रम उकुम ईतोग, “मीट सेवाते दायहपा, सिरप डुडटुन विळिसिसि, गाटो, जोर्का, कोताड इद्रम बाताडे ओयमाटु.

9 अहे ओसो एल्पुस्क केःस अन्हटु, मति रेंड-रेंड जगाड-गेंदेड ओयमाटु,” इतोग.

10 ओसोवने इतोग, “बेद लोतगा मीट दाकिर, अदे लोतगा मीट अद नाटे मनाहजोम मन्हटु.

11 ओसो बेद नाटेनोर लोकर मीक रोमलाह एवोर, मीवाड केंजोर, अगडाहि पेसना वेलाते, ओर देवुळता सिक्सातुहक ओजिहतोर इनजोर तोहतलाहि, मीवाड काल्कना दुरातुन, अगाने दुल्पिसि पेसाटु, ✨” इनजोर इतोग. ✨

12 अद्रमलेहकाने पया ओर सेवातुहक अन्जि, पापमता अगदाहि मल्सि, देवुळतके वाटु इनजोर, पोकर कीसोर तिरियतोर.

✨ 6:2-3 6:2-3 बळयिर 12:17; 15:13; 21:18; 1 कुरिततोर 15:7; गलातितोर 1:19; 2:9,12; याकुब 1:1 ✨ 6:2-3 6:2-3 योहन 6:42 ✨ 6:4 6:4 योहन 4:44 ✨ 6:5 6:5 मत्याल 9:18; मार्कल 5:23; 16:18; बळयिर 28:8 ✨ 6:11 6:11 बळयिर 13:51; 18:6 ✨ 6:11 6:8-11 लूकाल 10:4-12

13 अद्रम तिरियिहपा, देयहक पोस मतोर मन्कलोरगडाह वेल्लाडे देयहकिन पेहतोर, अहे वेल्लाटोर बेमतोरिन नेय ओकिसि पार्तना कीतोर, कीतस्के ओर सत्रेम आतोर.✧

एरोद राजाल योहनिन हक्क वेहतहतोग
(मत्याल 14:1-12; लूकाल 9:7-9)

14 पया येसुना पेदिर वेल्लाय पोक्कुर आता, अस्के एरोद अंतिपस राजाल वने इद पोल्लोटुन केंजतोग. उयतुर “वेग येसु इतेके, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन आंदोग, डोलिस जीवा अरतोग. अदिनेनाहक डीसाताड कबस्क कीस्तोग,” इनजोर इंदुर.

15 उयतुर बार, “देवुळता कबुरतोग एलिया मुय्तोग ओसोवने वातोग,” इंदुर. ओसो उयतुर बार, “वेल्लाय मुने देवुळता कबुरतोर बोर मतोर, वेग अद्रमतोगे,” इंदुर.

16 मति एरोद राजाल वने येसु कीतव कबस्किन केंजिसि, इद्रम इतोग, “योहनना तलातुन नना डाय वेहच मतन, ओगे ओसो जीवा अरतोग!” इनजोर इतोग.

17-18 बाराहक इतेके, (योहनि, एरोद राजाल, वेरा नडुम कट्टलाड इह आस मताड.) राजाना दादाल पिलिप इनवाल जीवात मनेकेने, वेना मुते, एरोदियसि इनदनदिन, राजाल तना लोन तच मतोग. अदिनेनाहक योहनि राजानगा अन्जि इतोग, “नीवा दादाना मुतेन तासना, इद नीवा कीतद कबळ इतेके, मोसानाड अडोड वेहतपु पोलो, महरज,” इनजोर वेहच मतोग. वेहताहकु, राजाल ओड आसि, योहनिन पोसि, जेलते वाटलाह वेहच मतोग.

19 एरोदियसि इतेके, योहनना विस्द आसि, ओन हक्कलाह ऊळिंदु, मति हक्क पगवो.

20 बाराहक इतेके, योहनि सेतेमतोग ओसो देवुळता पवित्र मन्कल इनजोर, एरोद अंतिपस पुन्ज मतोग. अदिनेनाहक ओन रेयिंदोग. योहनि राजाहक वेहन्दोग, अस्के राजाना जीवा चुहेम आयवेक तेला, योहनना पोल्लो केंजलाह गिर्दा आंदोग. अदिहक ओन एरोदियस रानिनगडाहि पिसिह कीसि तासिस मतोग.

21 पया एरोद राजाना पुटटा दिया एवता. अद दिया राजाल बेरोर मुक्यालोरिन, सीपय्किरा मुक्यालोरिन, गालिल पटटा बेरोर पेदल्किन केयिसि, कुळप कीतोग.

22 पया राजाल केयिस मता मुडा मुनेह, एरोदियसिना मयाळि एंदता. एंदतदिन ऊळिसि, राजाल ओसो कुळपतुहक वाता मुलु, पका गिर्दा आतोर. पया राजाल

गिर्दा आसि, अद पिलातुन इतोग, “नीक बाताल गावले अद ताल्हका, अदिन नना ईकन,” इतोग.

23 अहे ओसो “नावा वळगा राजेम वने ताल्हकतेके, तान नना नीक ईकन” इन्जि, राजाल किरिया कीस वेहतोग.

24 किरिया कीतस्के, अद पिला पलते अन्जि, “नना बाताल ताल्हककन, अवा?” इनजोर तलिन ताल्हकता. अस्के ताना तलोग इता, “देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनना तला ताल्हका,” इता.

25 इताहे अद पिला ओसो राजानगा वासि, “काका, योहनना तला उंदि दळ्याते कीसि, नाक इंजेकेन तच ईया वेहा,” इनजोर ताल्हकता.

26 ताल्हकतस्के राजाल पका नारज आतोग, मति राजाल केयिस मता मुडा मुनेह, किरिया कीस वेहताहकु, अद पोल्लोतुन मिळहता पगवोग.

27 अदिनेनाहक पया राजाल ओर्वोग सीपयिन, योहनना तला डायिस ततलाह, उकुम ईतोग. ईतस्के ओग जेलतगा अन्जि, योहनना तलातुन डायतोग.

28 डायिसि उंद दळ्याते कीसि, अद पिलातुहक तच ईतोर. अद पिला पया तना तलिनगा ओसीता.

29 पया इद कबुर केंजिसि, योहननाड कगयवालोर वातोर. वासि ओना सेत्तातुन ओस पोहतोर. अदिनेनाहक राजाल येसुनु, योहनि मल्स जीवा अरतोग इनजोर इतोग.

एयुड अजर्क लोक्कुरिहक येसु तीहतहतोग

(मत्याल 14:13-21; लूकाल 9:10-17; योहन 6:5-13)

30 (पया येसुनाड बळयिरनाग-नाग तिरियसोर, सेवा कीसोर मलतोर.)* मल्सि, येसुनगा जमा आतोर. आसि तमा बाताल बाताल कीतोर, ओसो कागहतोर, अदिन ओन वेहतोर.

31 अस्के वेल्लाटोर लोक्कुर ओरगा अनजोर वासोर मंदुर, अदिहक ओरिहक गाटो तिनदलाह वने अग दोर्को. अदिनेनाहक येसु ओरिन इतोग, “अलेट! माट बोर लेवद जागातगा अन्जि, गळक रोमकल,” इनजोर इतोग.

32 पया ओर ओडाते उदिस, बोर लेवद जागातगा तमाय आरम कीयलाह अतोर.

33 मति ओर दायनदिन लोक्कुर ऊळतोर, ऊळिसि ओरिन पुतोर. पया सबे नाहकनाहि, आस्क-कोयतोर दडकचुलिय ताकसोर, ओरिहकाय मुने समदुरता अबर बाजे एवतोर.

* 6:30 6:30 वचन 12, 13 ऊळट.

34 अस्के येसु ओसो ओनाड कगयवालो वने एवतोर. एविसि येसु ओडाताह रेगिसि, अगा वेल्लाय मुल जमा आतदिन ऊळतोग. ओरु कोपाललेववु गोरिनलेहका मतोर, तेन ऊळिसि येसुहक ओरा मान वसता. पया येसु ओरिन वेल्लाडे पोल्लोड कागहता बोटटोग.

35 इद्रम कागहनेके, बहट अरता. पया कगयवालो येसुनगा वासि इतोर, “गूरु, इद पेळ्हकल जागा मन्हाता, इंजेक बहट अरता वने.

36 वेर मात्रमि ऐ-गूरेताड नाहकनगा अन्जि, तम्क तिनदलाह बाताडाय असिर, वेरिन लोहा,” इतोर.

37 इतस्के येसु मर्ला ओरिन, “अले मीटे वेरिहक तिडटा बह कोट कीम्हट रा!” इतोग. इतस्के ओर इतोर, “गूरु, इचोन मुडुहक तीहतलाह, आट नेलाना कूलताड कोताड आस्ताड. अचोक कोतानाड आरिड असिस तीहतकोमा?” इतोर.

38 येसु इतोग, “मियगा बेचोक आरिड मन्हाताड? अन्जि ऊळाट अले,” इतोग. अन्ज ऊळतोर अस्के “एयुड आरिड, रेंड मीन्क मन्हाताड,” इतोर.

39 अस्के “अलेट! सबेटोरिन रोंडातगा गुमिड-गुमिड उदिह कीम्हट,” इनजोर ओरिन उकुम ईतोग.

40 अद्रमे लोकर उंद-उंद गुमतगा, बेगा पनस, बेगा नूरु, इद्रम उदतोर.

41 पया लोकर उदतस्के, अव एयुड आरिन ओसो रेंड मीन्किन पोसि, पोगोन ऊळिसि, देवुळतुन जोहर कीसि, आरिन किळहतोग. अह कीसि “मुडा लोकरिहक तूसिसीम्हट,” इनजोर कगयवालोरिन वेहतोग. अद्रमे मीन्किन वने सबेटोरिहक तूसिसीयलाह वेहतोग.

42 पया वेर सबेटोर पका पंजनाह तितोर.

43 तिन्ज-उन्ज पिसतव आर किळकेड, ओसो मीन्क जमा कीनेके, बारा डालाड पेसताड.

44 तिनवालोरगा सिरप कोय्तोरे एयुड अजर्क (5000) मतोर.

येसु एता पोगोटूक ताकिहतोग

(मत्याल 14:22-32; योहन 6:15-21)

45 पया तिन्ज-उन्ज मारतस्के, येसु कगयवालोरिन इतोग, “नना लोकरिन मल्स लोहतलाह पयाह महनन, मीट मात्रम ओडाते उदिसि, समदुरता अबर बाजे वेंडिसि, बेत्सेदा नाग अन्हटु,” इतोग.

46 पया येसु लोकरिन लोहचि, तना गुड्रापोगोन पार्तना कीयलाह अतोग.

47 नुल्पेडुहक ओडा सम्दुरता नडुमकसाते मता. येसु बार, वगोगे दडटा अबरि गुड्रापोगोन मतोग.

48 पया वळ्य मुनेहेतेनाह वांदु, अदिनेनाहक कगयवालो ओडातुन वगहचोर-वगहचोर बागिस मतोर, इदिन येसु गुड्राताहि ऊळतोग. पया येसु नगकाडाड मूंड-नालुड एगसोरे (इतेके तलाकोग कूसना जोक-जोक) सम्दुरता एता पोगोटूक ताकसोरे, ओरगा वातोग. येसु ओरिन वीळिस दायना मता.

49 मति कगयवालो येसु एता पोगोटूक ताकनदिन ऊळिसि, “एता मसमि वास्ता, रा!” इनजोर सबेटोर रेयिसि केयतोर.

50 अस्के तोप्नेन येसु ओरिन आळो कीतोग, “नना रा, रेयमाटु, दीरा कीम्हटु,” इनजोर इतोग.

51 पया येसु ओरा संगे ओडातगा तगडतोग, तगडतस्के वळ्यु बेके मायतायो, बेके मायोयो! इदिन ऊळिसि कगयवालो पका बामतोर.

52 बह इतेके येसु आरिड तीहतदिन ऊळिस तैला, ओर ओना लावतुन पुनोर. तान पुनवाह, ओरा बुदि गळस आस मता.✧

येसु दुकिनोरिन सत्रे कीस्तोग (मत्याल 14:34-36)

53 पया ओर सम्दुरतुन वेंडिसि, गनेसरत एरियाते एवतोर. एविसि ओडातुन दडटगा दोहतोर.

54 येसु ओडातगडाहि रेगताहे, अगडोर ओन पुतोर.

55 पुताहकु एरे-गूरेताड सबे नाहकने, कबुर वेहतलाह विततोर. पया मन्कलो ओर दुकिनोरिन कटुस्कने काजिसि, येसु बेगा मन्हतोग इनजोर कबुर दोर्किदु, अगा ओंदुर.

56 येसु वेलियतोग अव सबे सहर्कनाड, नाहकनाड, गूळानाड बजर्कनगा दुकिनोरिन तासिसि, “गू, सिरप नीवा गेंदे कोडतुन मात्रम बोय ईम, अस्के बेस आयनुर,” इनजोर अर्जि कीदुर. बोर बोर ओना गेंदे कोडतुन बोयिंदुर, ओर सबेटोर सत्रेम आंदुर.

7

पेदल्कना रिबजता लोप्पा काऱहमुळि
(मत्याल 15:1-20)

1 उंद दिया उच्चुर परूसिर ओसो साऱ्मगूस्र येऱ्सलेम सहरताहि वातोर. वासि येसुनगा जमा आतोर.

2 अस्के येसुनाड उच्चुर कगयवालोर, कय्क नोगवाये गाटो तिनदनदिन, वेर ऊळतोर. ✨ (वेरा विचरते, येसुनाड कगयवालोर कळवोगकय्किन एडिह केवाये तित्दुर). (

3 परूसिर ओसो सबेटोर यहुदिर, तमाड तादोर-बाबोर कीतव रीत-रिवज्कना इसबते, बेस कय्क नोगवा, मुर्तिय गाटो तिनोर आंदुर.

4 आटुमताहि वातस्के, एग मीवालेवा गाटो तिनोर आंदुर. मुनेतोर कीतव रीत-रिवज्कना इसबते, दळ्यान, एग उनडनाड कस्लान, इतुळताड गंजिन तोमिंदुर. ✨ (इद्रमलेहका वेल्लाडे रीत-रिवज्किन नोमिंदुर.)

5 अदिनेनाहक परूसिर ओसो साऱ्मगूस्र येसुनगा वासि इतोर, “नीवाड कगयवालोर मावाड पेदल्कना मतद रीत-रिवजतुन बह माळोर? वेर तिनदनामुने, कळवोग आतदिन एडलाह, तमाड कय्क बाराहक नोगवोर?” इन्जि कट्ला कीतोर.

6 पया येसु ओरिन इतोग, “मीट सोड केवालोर लोप्पा, देवुळि मुने तना कबुरतोग यसयाल इनवाना मेटे, साऱ्ममते मीवा लोप्पा बराबर वेहच मता:

‘वेर लोकुर तमा तोडटेने, नाक मान ईस्तोर,

मति वेर नावा पोगोन जीवा वाटोर.

7 वेरा मोळकनद वने जोलिय मन्हता,

नावा साऱ्मम काऱहतनदिन विळिससि, तमाडे अडोड काऱहतहोर, ✨

इनजोर वेहता.

8 मीट देवुळताड अडोन माळना विळिससि, मन्कलोर कीतव अडोन माळिहनिर,” इनजोर इतोग.

9 ओसो इतोग, “मीट मीवाड मुनेताड रीत-रिवजतुन नोमसोर, देवुळताड अडोन माळवा, बह तपतिर?

10 इद केंजाट, मीवा उंद तप नना वेहतहनन. निमा नीवा तलोग-तपेहक मान ईम, ☆ इद्रम साङ्गमते देवुळता कबुरतोग मोसाल वेहतोग. ओसो बोग तना तलोग-तपेहक मान एवा, ओरा कदर रेहतहतोग, ओन हक्कना सिक्सा ईयना, ☆ इह वने वेहतोग.

11 मति मीट मात्रम इद्रम इहनिर इतेके, बोगाय तना तलोग-तपेना पिसवगातुहक एवालेवा, देवुळतुहक वाटटेके बेसु, इहनिर.

12 इद्रमलेहका मन्कल तना तलोग-तपेन अय केवोग आस्तोग. मीट इद्रम कागहचि, ओरिन अय कीयलाह एविर.

13 इद्रम मीट मीवाडे रीत-रिवज्क पुटिह कीसोरे, देवुळता पोल्लोतुन माय्पिह कीतिर. इद्रमताड वेल्लाडे कबस्क कीयहनिर,” इनजोर इतोग.

14 अस्के येसु लोकुरिन तनके केयिसि ओरिन इतोग, “नना इंजेके बार इहनन, तेन सबेटोरिर केंजिसि कगयाट.

15 (कय्क नोगतेकाय, नोगवेकाय,) बेद मन्कना कुमतगा दास्ता, अद ओन देवुळता मुनेह कळवोग केवो. मति मन्कना पोटाताहि, बेव पोल्लोड तोडटुहक पलते पेसिहताड, अवे ओन कळवोग कीस्ताड. [

16 बोन्क पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओग बेस केंजेग.]”*

17 पया येसु मुडुन लोहचि, तना मतद लोन अतोग. अतस्के ओनाड कगयवालोर ओनगा वासि, “कळवोगता पुन्पिह कीयनद पोल्लोतुन, माक तेळियिह कीस वेहा, गुरू,” इनजोर इतोर.

18 येसु ओरिन इतोग, “मीकाय इंका तेळियोया? बेद मन्कना कुमतगा दास्ता, अद ओन कळवोग केवो.

19 बाराहक इतेके, मन्कल तिनदनद ओना जीवातगा अनो, मति कुमतगा दास्ता, पया पेल्कतेके पेसिहता, पुनविर?” इतोग. (इद्रम इन्जि, सबे तिडि तिनदलाह पोलिहता इतोग.)☆

20 इन्जि ओसो इतोग, “मति मन्कनाहि पलत पेसनव सबे लाग्वाड पोल्लोड, अवु पोटालोप्पाडाहि वास्ताड. अविनेनाहके मन्कन देवुळि जेक तासिहता.

21-22 बाराहक इतेके लाग्वाड विचर्कु, सादयाल कबळ, कले कबळ, हक्कनदु, सिङ्गि-पोहडेड कीयनदु, लालुस कीयनदु, कोंटे बुदि, नाळेह कीयनदु बुदि,

☆ 7:10 7:10 पेसमुळि 20:12; व्यवस्थाविवरण 5:16 ☆ 7:10 7:10 पेसमुळि 21:17;

लैव्यव्यवस्था 20:9 * 7:16 7:16 सबेट्क पाळनाड मोदुल काग्देहकनगा वचन 16 वावो.

☆ 7:19 7:19 बळयिर 10:15; रोम सहरतोर 14:14; 1 कुरिततोर 10:25-26; 1 तिमोति 4:4-5; तीतुस 1:15

लजालेव करब कबस्क, कुळसा बुदि, वहचळि, पोमाडेड कीयनद, तेल्वलेव करबस्क, इव सबे मन्कना पोटालोप्पाडाहिये पलत पेसिहताड.*

23 इद्रमताड सबे लागवव पोल्लोड कोनि, लोप्पाडाहि पेसिसि, मन्कनु कळ्वोग कीस्ताड,” इनजोर इतोग.

दुस्रा जातता आंचाना विस्वस (मत्याल 15:21-28)

24 गालिलि पटटाहि पेसिस पया, येसु तनाड कगयवाल्लोरा संगे सोर-सिदोन एरियाते* वातोग†. वासि उंद लोतगा मतोग. नाक बोरे पुनमाकिर इनजोर, ओग विचर कीस मतोग, मति इद पोल्लो आबुर आता.

25-26 अद नाटे उंद सुरिया पटटा पिनिके एरियाता आंचाळ मता, अद यहुदि आयवद आंदु. ताना उड्ला मयानु, देयम पोस मता. पया अद आंचाळि येसु वातोग इनजोर केंजिसि, ओनगा वाता. वासि ओनाड काल्क मोळकता. अह कीसि, “नावा मयानगडाह देयमतुन पेसिह कीम, सामि!” इनजोर येसुन अर्जि कीता.

27 अस्के (इप्रयेलतोरिन सत्रे कीयलाह येसुनगा बेद लाव मता, अदु दुस्राड जातिनोरिहकओजो, इदिन तोहतलाह)* येसु तान इतोग, “मुने पेकोर पंजिर, बाराहक इतेके पेकोराड आरिनु, लोताड नय्केहक वाटिसीयनद बेस आयो,” इतोग.

28 इतस्के अद येसुन इता, “नीवा पोल्लो निटमे मन्हता, सामि. मति पेकोर तिनदनाड दळ्यानाहि पोवताड पेसावार्किनु, लोताड नय्के तिन्हताड,” इता.

29 पया येसु तान इतोग, “निमा नावा पोगोन विस्वस कीतिन इनजोर, निमा इतद पोल्लोतुन केंजिस पुतन. अदिहक लोन अन! देयमि नीवा मयान विळिसस वितता,” इतोग.

30 अस्के अद आंचाळि लोन वासि, पिला कटुदगा उंजिस मतदिन, ओसो देयम वने विळिसस मतदिन ऊळता.

येसु एवडा मन्कन सत्रे कीस्तोग

* 7:21-22 7:21-22 कुलुसितोर 3:5   ✧ 7:24 7:24 मार्कल 7:31; लूकाल 4:26; 6:17; बळयिर 12:20; 27:3-4   † 7:24 7:24 इदु यहुदि आयवोरा एरिया आंदु.   ✧ 7:27 7:27 योहन 4:22; बळयिर 3:26; 13:46; रोम सहरतोर 1:16; 2:10

31 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे सोर-सिदोन एरियाताहि☆ पेसतोग. पेसिसि दाकपालिस पटटागाहक वासि, गालिल सम्दुरकचुल एवतोग.

32 अचोटेन उच्चुर मन्कलोर ओर्वोग एव्डान येसुनगा ततोर, ओग बोब्ळे वने मतोगे. तचि “नीवा कयदुन वेना पोगोन तासिसि, वेन सत्रे कीम, गूर!” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर.

33 कीतस्के, येसु ओग मन्कन मुडगडाहि उचुन अबर केयतोग. केयिसि, तनाड वळिस्कन ओनाड केव्कनगा तोगिस तेंडटोग. ओसो तनाड वळिस्कनगा उस्किसि, ओना वेंजेटुन बोयतोग.☆

34 अह कीसि पोगोन ऊळिसि अजिस नेस्कतोग, नेस्किसि ओग मन्कन तमा पोल्लोते “इप्पता!” इतोग. (इप्पता इतेके “पड्ने आम” इद्रम अर्तम आस्ता.)

35 पया येसु अद्रम इताहे, ओग मन्कनाड केव्क पड्ने आताड, ओसो ओना वेंजेग वने बेस आता, ओग पया पड्ने वळहक बोटटोग.

36 अगा मतोरिन इद पोल्लोतुन बोरिहके वेहमाट इनजोर, येसु ओरिन उकुम इतोग. मति ओग बेचोन वेहमाट इनजोर वेहतोग, अचोन ओर मन्कलोर अद पोल्लोतुन पोकर कीया बोटटोर.

37 पया लोकुर पका बामिसि इद्रम इंदुर, “येसु बेद कीतोग, अद सबे बेस-नेहना कीतोग; एव्डालोरिहक वेनदनदु, मूकालोरिहक वळहकनद लाव ईस्तोग,” इतोर.

8

येसु नालुड अजर्कना मुडुहक तीहतहतोग
(मत्याल 15:32-39)

1 अद्रमे पया उंद दिया ओसोवने येसुनगा वेल्लाय मुल जमा आतोर. ओरगा तिनदलाह बाताले इलवा मता. अस्के येसु तनाड कगयवालोरिन केयिसि इद्रम इतोग,

2 “वेर नयगान मन्जि, नेटुहक मूंड दियाड आतोर, वेरगा तिनदलाह बातय इले. अदिहक नाक वेरा मान वसिहता.

3 वेरगडाह बोर बोर वेल्ला जेकनाहि वातोर मन्हतोर. नना वेरिन अहे तमाड लोहकने लोहतके, वेर अगदे अनेके, कग्विहक ऊंगेड-वेळकेड आयनुर,” इनजोर इतोग.

☆ 7:31 7:31 मार्कल 7:24; लूकाल 4:26; 6:17; बळयिर 12:20; 27:3-4 ☆ 7:33 7:33 8:23; योहन 9:6

4 पया कगयवालोर येसुन इतोर, “अलाले, वेर लोकुर पंजलाहि, इद पेळ्हकल जागाते तिंडि बेगडाह बोग तचीयनोग?” इतोर.

5 अस्के “मियगा बेचोक आरिड मन्हताड?” इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग. “अविया! मयगा इतेके एळ्ळे आरिड मन्हताड,” इनजोर इतोर.

6 पया येसु मुडुन उद वेहचि, अव एळ्ळ आरिन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि, आरिन किळहतोग. किळहचि, मुडुहक तूसिसीयलाह तनाड कगयवालोरिहक इतोग, ओर पया मुडुहक तूसतोर.

7 ओरगा उचुक उड्लाड मीन्क वने मताड. अविस्कनेनाह वने देवुळतुन येसु जोहर कीसि, लोकुरिहक तूसिसीयलाह वेहतोग.

8 पया लोकुर पंजनाह तितोर. तिन्जि पिसतव आर किळ्केने, एळ्ळ बेराड डालाड निंदताड.

9 अगा तितोर लोकुर जोक-जोक नालुड अजर्क (4000) लेहका मतोर. पया येसु सबेटोरिन लोहतोग.

10 लोहचि येसु तनाड कगयवालोर संगे ओडाते उदिसि, दलमनुता इनदनद एरियाते अतोग.

परसिर येसुन सीना तोहता वेहतहतोर
(मत्याल 16:1-4)

11 पया अगा उच्चुर परसिर वातोर, वासि येसुना संगे पोल्लोने गिटोगटो कीसोरे, “देवुळ नीक लोहता इन्जि, माक उंदि सीना तोहा,” इनजोरे येसुना पट ऊळलाहि ओन ताल्हकतोर.

12 इद पोल्लोतुहक येसु नारज आसि अंजिस नेस्कतोग, पया “इद पीळतोरु बाराहक सीना ताल्हकिहतोर? केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इद पीळतोर लोकुरिहकु बेदे सीना तोहोन,” इतोग.✱

13 पया येसु परसिरिन विळिसिसि, तनाड कगयवालोर संगे ओडातगा उदिसि, समदुरतुन वेंडलाह आतोर.

येसु परसिरा, एरोद अंतिपसना तप तोहतहतोग
(मत्याल 16:5-12)

14 वेंडनेके कगयवालोर आरिड ततलाह मागडतोर. ओडाते दायहपा, ओरगा उंदिय आरि मता.

15 अस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाट! परसिर ओसो एरोद अंतिपस*, वेरा ओयता पिंडटा लोप्पा उसरते मन्हटु, * ताना अगदुहक आयमाट,” इतोग.

16 इतस्के “मयगा आरिड लेवाहके बहे, गुरू माक वेहतहतोग,” इन्जि तमतमाय वळ्हकिंदुर.

17 तेन पुन्जि येसु इतोग, “मीट आरिड इलवाहकु, बाराहक इचोन आलिह कीयहनिर? नाकु आरिना पर्वा इले इन्जि, मीक इंका तेळियोया? बह मीवा बुदि अचोन गळस आताया, नावा लोप्पा इंका पुनविरा?”

18 (नना कीतव कबस्किन ऊळतिर;) कोंडाड मन्ज वने मीक दिसो? केव्क मन्ज वने केंजविर?* बह मीक सीता इलेया?

19 मुने नना एयुड आरिने एयुड अजर्क (5000) लोकुरिहक तीहतन, अस्के पिसतव बेचोक डालाड गुम कीतिर?” इतोग. ओर इतोर, “बारा डालाड गुम कीतोम गुरू,” इतोर.

20 येसु ओसो इतोग, “अहे ओसो एळुड आरिने नालुड अजर्क (4000) लोकुरिहक तीहतन. अस्के मीट बेचोक डालाड आरिड गुम कीस मतिर?” इतोग. ओर येसुन इतोर, “एळुड डालाड गुम कीस मतोम,” इतोर.

21 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “बह इंजेक वने नना बोनन इन्जि मीक तेळियोया? (इंका वन नाक विस्वस केविरा?)” इतोग.

येसु तोववोग मन्कन सव्रे कीस्तोग

22 अद्रमे पया येसु बेत्सेदा नाटेनगा वातोग. वातस्के नाटेनोर ओवोर्ग गुडिनु येसुनगा ततोर. तचि “वेग तोवनाह, वेनाड कोंडान इटा गुरू,” इनजोर अर्जि कीतोर.

23 इतस्के येसु ओग तोववोना कयदुन पोसि, लोहक लेवगा ओतोग. ओसि ओनाड कोंडानगा उस्किसि,* ओना पोगोन कय तासतोग. तासिसि “बातालाय दिसिहताया?” इनजोर ताल्हकतोग.

24 अस्के ओग केनकेने तोव्पि इतोग, “नाक मन्कलोर मराना लेहका बगाड-बगाड दिसिहतोर,” इतोग.

☆ 8:15 8:15 मत्याल 14:1; लकाल 3:1,19-22; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 * 8:15 8:15 बेद्रमि ओयवद पिंडटगा, उचुन ओयतद पिड काल्हपतेके, पूरा पिडि ओयिहता, अद्रमे परसिर, एरोद अंतिपस, वेरा लाग्वद कागहमुळि, लोकुरगा आबुर आंदु. अदिहक येसु ओरगडाह उसरते मन्हटु इन्जि वेहतोग. ☆ 8:18 8:18 यिर्मयाह 5:21; यहेजकेल 12:2 ☆ 8:23 8:23 7:33; योहन 9:6

25 इतस्के येसु ओसोवने तना कय, ओनाइ कौडानगा तासतोग। तासतस्के ओग ओसो नाहकिस ऊळतोग। अस्के पूरा सत्रेम आसि, ओग मुनेता लेहकाने सबे पोळ्कने तोवया बोटोग।

26 पया येसु ओन इतोग, “इंजेके निमा लोन अन! मति इद नाटेना लोप्पाड्क अनमा,” इनजोर इतोग।

येसु बोग आंदोग इन्जि पत्रु पुन्हतोग

(मत्याल 16:13-16; लूकाल 9:18-20)

27 पया येसु तनाइ कगयवालोरि संगे, केसरिया-पिलिपि इनदनद सहरता एरेताइ नाहकने अतोग। दायहपा तनाइ कगयवालोरिन “नना बोन्न आंदन इनजोर, लोकरु इन्हतोर?” इन्जि ताल्हकतोग।

28 अस्के “उय्तरु बार नीक एग मीहवाल योहन इन्हतोर; उय्तरु बार देवुळता कबुरतोग एलियाल आंदोग; उय्तरु बार मुनेतोग बोगो देवुळता कबुरतोग मनदनोग इन्हतोर” इनजोर कगयवालोर इतोर।

29 इतस्के येसु ओरिन, “अले पया मीट वेहाट, नाक बोग इनजोर मीट इहनिर?” इनजोर ताल्हकतोग। ताल्हकतस्के “सामि, निमा देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तुनिन आंदिन,” इनजोर पत्रु इतोग।

30 इदिन केंजिसि, “नना किर्स्तुनन इनजोर, मीट इंजेके बोने वेहमाट बहा,” इनजोर ओरिन उकुम इतोग।

येसु तना वायना हामुरतुन पुनाह कीस्तोग

(मत्याल 16:21-28; लूकाल 9:22-27)

31 पया येसु तनाइ कगयवालोरिन इद्रम काहता बोटोग, “मान्वना नडुम पुटोन्कु, इतेके नाकु, पका तिपल आयनद मन्हता। यहुदिराइ पेदल्कु, पेर्मालोर, सास्त्रमगूस नाक पास्कनुर, हक्कनुर, ताना पया मूंड दियाने नना तेककन, इव करल अद्रम आयनुडे!”

32 इनजोरे येसु इद पोल्लोतुन, ओरिहक बेस तेळियनाह वेहतोग। इद्रम वेहतस्के, पत्रु येसुन बाजेते अबर ओसि, (“गूसू, निमा अद्रम विचरे केमा” इन्जि,) येसुना वेहतद पोल्लोता अडम वळ्हकतोग।

33 अस्के येसु पेगके मिळिन्दस कगयवालोरिन ऊळतोग, ऊळिसि पत्रुन इद्रम तेह्तोग, “एय देयमदीपता बुदते वळ्हकवानिन, अद्रमता बुदतुन पोहचीम! नीवा विचरि मन्कना विचरतेह मन्हता, मति देवुळता विचरतके इले,” इनजोर तेह्तोग।

34 पया येसु तनाडः कगयवालोरीन, ओसो अगा जमा आता मुडुन, तना एरे केयिसि इद्रम इतोग, “बोगाय नावाडः कगयलाह वायना विचर कीतिके, ओग तना हव्कनागुटा कांजतप,† नयेनाहक वायनव तिपल्किन आपेग. ओसो तनाय कुसितुन पोहचि, नावा अगदे ताकेग.

35 बोग इद बूमते तना कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोग, ओग आक्रिते बूळेम आयनोग. मति बोग नावा बेसता कबुरतुन पोकुर कीयलाह सबे पोहतहतोग, ओन्क देवुळि पूना जीवा इयगा.✠

36 मन्कल पूरा दुनियातुन गेल्सतेक तेला मति, तना कुदता जीवातुन पिववद किसबटटगा लेसिह कीतोग इतेके, ओन्क बाताल पायदा आयगा?

37 मन्कल तना जीवातुन लेसिह कीतोग इतेके, ताना बदलातुहक ओग बातय ईया पगवोग.

38 सिंङ्गि आंचाळ तना मुजोन नाळेह कीयना लेहकान, इद पीळतोर मन्कलोर देवुळतुन नाळेह कीसि, पापमते ताकिहतोर. अद्रमतोरा नडुमि बोगु नना येसुनाडः कगयवानन इनदलाह, पेःके-मुनेह आस्तोग, ओनु नना मान्वना नडुमि पुटटोनन वने जेक तासकन. ओसो बेद दिया नना नावा बाबाना डीसाते, पवित्र देवतुल्कना संगे वायकन,✠ अस्के अद्रमतोग मन्कन मावोग इनदलाहि, पेःके-मुनेह आयकन,”✠ इनजोर इतोग.

9

1 येसु ओसो ओरीन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि उय्तुर नावा संगे मनवालोरीर, हायनामुनेन देवुळि तना लावते राजेम निलिपिह कीयनदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर वेहतोग.

येसुना रूप मिळिन्दहता

(मत्याल 17:1-13; लूकाल 9:28-36)

2 आरूडः दियाडः आतापया, पत्र, याकुबि, योहनि, वेर मुवुरिन येसु तना संगे पोसि अलग उंद बेरा मेटापोगोन ओतोग. अगा अतस्के ओर ऊळनेके, ओना रूप मिळिन्दता.

† **8:34 8:34** हव्कनागुटातगा हायनद हामुर इतेके, इद उंद वेल्लाय तिपलता हामुर आंद. इद्रमता रिवज यहदि जाततोग आयो, मति रोमि लोकुर इद्रम कीदुर. ✠ **8:35 8:35** मत्याल 10:39; लूकाल 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✠ **8:38 8:38** तोहचीतव पोल्लोड 14:10 ✠ **8:38 8:38** रोम सहरतोर 1:16; 2 तिमोति 1:8

3 ओनाड गेंदेड इचोन वेडिसि तिर्मिळिस्कंदुड इतेके, इद दुनियाते बोगे गेंदेड उकवाल वने अचोन वेडिह कीया पगवोग, अचोन वेडिस मताड.

4 अस्के मोसा मुय्तोग, एलिया मुय्तोग, वेर इर्वुर मुनेतोर देवुळता कबुरतोर, येसुना संगे वळ्हकनदिन ओर ऊळतोर.

5-6 ऊळिसि पत्रु, याकुबि, योहनि, वेर पका रेयतोर, पया पत्रु, “सामि, माट इगा महनल इतेके बेस आता, माट इगा मूंड मंडाड पंडकोम: उंदि नियेनाहकु, उंदि मोसा मुय्तोनेनाहकु, उंदि एलिया मुय्तोनेनाहकु,” इतोग. इव पोल्लोड पत्रु बाताल वळ्हकिंदोग, अद तना तन्के तेळियो.

7 अद्रम इनेकेने, ओरा पोगोन मोयुल वासि ओरिन मुचता, मुचतस्के अद मोयुलताहि उंदि इद्रमता लेड केंज वाता, “वेग नावा जीवा कीतोग मगि आंदोग, वेनाडे मीट केंजसोर मन्हटु,” इता.

8 पया चट्नेन वेर मुवुर इके-अके ऊळतोर, मति अगा तमा संगे येसुन विळिसस बोगे बह दिसोग.

9 पया मेटाताहि रेगनेके, वेर मुवुरिन येसु उकुम ईस वेहतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन डोलिस मन्जि ओसो तेगकनाहजोम, मीट नेंड बेद ऊळतिर, तान बोन्के बह वेहमाटु,” इतोग.

10 इतस्के ओर अद पोल्लोतुन सीतात तासतोर, मति डोलिस मन्जि ओसो तेगकनदिना अर्तम बाताल आस्ता इनजोर, तमतमाय वळ्हकिंदुर.

11 पया ओर येसुन ताल्हकतोर, “गूरु! देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनामुनेने, इद ब्रमते एलिया मुय्तोग मल्स वायनोग इनजोर, *सास्त्रमगूरु इन्हतोर. अद्रम बाराहक इन्हतोर?” इन्जि ताल्हकतोर.

12 येसु ओरिन इतोग, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनामुने, एलियाल वासि सबेटविन बेस ओपे कीयलाह वास्तोग निटमे! * अद्रम आस पया, ‘माने-मन्कना नडुम पुटटोनु लोक्कुर पास्कनुर, ओन्कु पका तिपल एताय पोयगा,’ * इनजोर वने रासतद मन्हता, इद बेद्रमि?”

13 मति नना मीक वेहतहनन, एलियाल इतेके वातोगे, तेला मति सास्त्रमतगा ओना लोप्पा रासतप लेहकान, तम्क बह विचर वाता, अहे लोक्कुर ओनु तिपल कीतोर,” इनजोर इतोग.*

* 9:11 9:11 मलाकी 4:5; मत्याल 11:14 * 9:12 9:12 मलाकी 4:6 * 9:12 9:12 मत्याल 16:21; 26:24 * 9:13 9:13 एलियाल इतेके, देवुळता पेदितरे एग मीहवाल योहनना रूपते वातोग, मति लोक्कुर ओन पुनोर, पया ओन हक्कमुळ आता.

देयम पोयतोन येसु सत्रे कीस्तोग
(मत्याल 17:14-19; लूकाल 9:37-42)

14 अद्रमे ओर नालवुर आसि मेटाताहि रेगिसि, दुषोर कगयवालोरगा वातोर. वासि ऊळनेके, ओरगा वेल्लाय मुल जमा आस मतोर, ओसो साङ्गमगूर ओरा संगे गिटोगटो आंदुर.

15 अस्के येसु वायनदिन ऊळिसि, सबेटोर बामतोर. बामिसि ओनगा वितिस मन्जि जोहर कीतोर.

16 पया येसु तनाङ् कगयवालोरिन ताल्हकतोग, “ओरा संगे मीट बेदिनेनाहक गिटोगटो आतिर?” इनजोर ताल्हकतोग.

17 अस्के मुडाहि ओर्वोग मन्कल इद्रम इतोग, “गूरु! निमा नावा मगिन सत्रे कीकिन इनजोर, नना नियगा ओन ततन. ओन देयम पोयता, अदिहक ओग वळ्हक पुनोग.

18 अद ओन पोयतेक अचोन नेल उकिहता. अस्के ओना तोडटुहक बोमुल पेसिहता, पल्क वने कोकिहतोग ओसो मेगिहतोग. इद देयमतुन पेहतलाह, नीवाड कगयवालोरिन वेहतन, मति ओरा संगे आया पगवो,” इनजोर वेहतोग.

19 अस्के येसु इतोग, “ए विस्वसलेवोरिर, मीवा संगे बेचानाह नना मनदकन! मियेनाहक नाक कयर वास्ता. अले ओग पेकान नयके ताट,” इतोग.

20 इतस्के ओग पेकान ओनगा ततोर, ततस्के देयम येसुन ऊळताहे, ओग पेकान तेलहचि नेल अर्हचीता. पया ओग तोडटुहक बोमुल पेहचोरे दोळिगंदोग.

21 येसु पेकाना तपेन ताल्हकतोग, “वेग बेस्केडाह इद्रम आस्तोग?” इतोग. इतस्के पेकाना तपे इतोग, “उड्लस्केडाहिये पोयता गूरु.

22 इद देयम वेना जीवा तिनदलाह, बेस्के किसतगा, बेस्के एतगा अर्हचीस्ता. मति निमा बेदाय कीया पगतेके, माक जीवा लोपिसि, मावा पोगोन दया कीम,” इनजोर इतोग.

23 येसु ओन इतोग, “‘निमा बेदाय कीया पगतेके कीम’ इनजोर बाराहक इहनिन? देवुळतुन विस्वस केवाल मन्कहक, सबे आया पगयहता,” इतोग.

24 अस्केने ओग पेकाना तपे, “सामि, नना विस्वस कीयहनने, मति इंका पका विस्वस कीयनाह, नाक तोळ ईम,” इनजोर केयतोग.

25 पया लोकुर वित वासि, अगा जमा आयनदिन येसु ऊळतोग. ऊळिसि “एय वेग पेकान एडाल, मूकाल कीतद देयमतिन, नना नीक उकुम ईयहनन, वेग पेकानाहि पेसिस अन. ओसो वेनगा बेस्केन मल्स वामा,” इनजोर दगा इतोग.

26 ईतस्के देयम केयिसि, ओग पेकान पका तेलहचि पेसता. पेसतस्के पेकाल डोलतप लेहका आतोग, वेल्लाटोर लोकुर डोलतोग इंदुर.

27 मति येसु ओना कयदुन पोसि तेहच निल्पिह कीतोग. अस्के ओग पेकाल नितोग.

28 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे तमा मनदनद जागातगा वातोग, वातस्के बोरे लेवस्के कगयवालोर येसुनगा वासि ताल्हकतोर, “माट अद देयमतुन बह पूंड पगवोम गूरु?” इतोर.

29 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळतुन पार्तना† कीतेकेने, इद्रमताड देयहकिन पूंड पगमुळ आस्ता, केवेके पूंड पगमुळ आयो,” इनजोर इतोग.

देवुळता राजेमते बेरोग बोग?

(मत्याल 17:22-23; 18:1-5; लूकाल 9:43-48)

30-31 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर, अद जागातुन विळिससि अतोर. अनेके ओर गालिल पट्टुहक अतोर. दायहपा, (तनाड कगयवालोरिन अलग काऱहतना मताहकु,) तमा दायनद पोल्लो बोरिहके तेळियना आयो, इद्रम येसुना विचर मता. पया येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नाकु कोंटेतोर कयदे पोसीयना मन्हता. ओर नाक हव्कनुर, मति नना मूंड दियाने ओसो जीवा अरयकन,” इनजोर इतोग.

32 मति येसु वेहतद पोल्लो ओरिहक तेळियो. अद पोल्लोतेनाहक ओन ताल्हकलाह वने ओर रेयिंदुर.

33 अद्रमे पया ओर कापेर्नाग वातोर, वासि तमा जागातगा अतोर. अतस्के येसु ओरिन ताल्हकतोग, “अगदे वानेके बाताड कट्टलाड आंदिर?” इतोग.

34 मति “माट बारा मन्कलोरगडाहि सबेटोरिहक बेरोग बोग,” इनजोर, ओर अगदे वानेके कट्टलाड आस मतोर;✧ अदिनेनाहक ओर बाताले वळहकवा, केमेन आस मतोर.

35 पया येसु उदतोग, उदिसि बारा बळयिरिन तना एरे केयिसि, इद्रम इतोग, “बोगाय सबेटोरिहक बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग बुदते सबेटोरिहक उड्लोग आयेग, ओसो सबेटोरा सेवा केवाल आयेग,” इतोग.

36 इन्जि ओर्वोग उड्लोग पेकान तचि, ओरा नडुम निल्पिह कीतोग. पया ओन ओगडिसि, ओरिन इतोग,

† 9:29 9:29 पार्तना उचुक मोदुल काऱदेहकनगा “उपस-पार्तना” इनजोर मन्हता. ✧ 9:34 9:34 लूकाल 22:24

37 “बोग् इद्रमतोग ओर्वोग उड्लोग पेकानाय, नावा पेदिरते ऐरे कीस्तोग, ओग नाके ऐरे कीतपे. ओसो बोग् नाक ऐरे कीस्तोग, ओग सिरप नाके आयो, मति नाक लोहतोन वने ऐरे कीस्तोग,” इनजोर इतोग.✧

दुसोरिन पापम कीयनाह कीयनद आयो

38 इतस्के योहन येसुन इतोग, “गूह, नीवा पेदिरते ओर्वोग मन्कल, देयहकिन पेसिह कीयहपा माटु ऊळतोम. ओग मावा तोळतोग आयवाहकु, माट ओन रोमिह कीतोम,” इनजोर इतोग.

39 इतस्के येसु इतोग, “बोगे देवुळता लावताड कबस्क नावा पेदिरते कीतस्के, नावा अडम वळहक पगवोग. ओन मीट रोमिह केमाटु.

40 बह इतेके बोग माक विस्द केवोग, ओग मावोगे आंदोग.✧

41 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट किर्स्तुनाड कगयवालोरिर इन्जि, उंद गिलसमेंड एगतेला उनडलाह बोर ईयनुर, ओरिहक इद दर्ममता पायदा देवुळताहि निटमे दोर्कगा.✧

42 “उड्लोर पेकोरा लेहका नाक नमवालोरगडाहि बोनाय वगोन, ओना नयगा मतद विस्वसतुन विळसलाहि, बोग कटळ वाटटप आस्तोग, (वेग कटळ वाटवाल देवुळता बेरा सिक्सातुहकु ओजनोग). वेना वेळेटगा पका पूहतद जेता बंडातुन दोहचि, वेन सम्दुरते वेळ्लाह आता कसातगा मुळहतना, (इद बेरा सिक्सा आंदु; मति) तान्काय वीळिस बेरा सिक्सा देवुळि अद्रम कटळ वाटवाहक ईयगा.✧

43 केंजाट, निमा नीवा कयदे पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कयदुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवाड रेंड कयक मन्जि, देयमदीपता बेस्केन पिववद किसबटटा अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, कोलाल आसि अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता.✧

44 [देयमदीपतगडाड पुळक बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो.]‡

45 अहे निमा नीवा कादे पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कादुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु).

✧ 9:37 9:37 मत्याल 10:40; लुकाल 10:16; योहन 13:20 ✧ 9:40 9:38-40 लुकाल 9:49-50 ✧ 9:41 9:41 मत्याल 10:42 ✧ 9:42 9:42 मत्याल 18:6; लुकाल 17:2

✧ 9:43 9:43 मत्याल 5:30; 18:8 ‡ 9:44 9:44 सबेट्क पाळ्नाड मोदुल काग्देहकने इद वचन वावो.

46 बाराहक इतेके नीवाड रेंड काल्क मन्जि, देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, कूटाल आसि अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता. [देयमदीपतगडाड पुळ्क बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो. §]

47 ओसो निमा नीवा कोंडाते पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कोंडातुन बोगाय पेहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवाड रेंड कोंडाड मन्जि, निमा देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, उंदिय कोंडा मन्जि देवुळता राजेमते ओळियना, इदे नीक पायदाता.

48 देयमदीपतगडाड पुळ्क बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किस बेस्केन पिववो.*

49 “अडोना साम्रम वेहतपु, देवुळतुहक वाटटव सबे कोडिनगा, मीट ओवुर काल्पिहनिर.* अहलेहकाने मीट सबेटोरिर, (किसलेहकाडाड तिपल्कनाहि पेससोर, गर्यातगा वाटटदु, देवुळतुहक विचर वायनद कोडलेहका आयकिर).*

50 ओवुर बेसे मन्हता, मति ओवुरता मिटस बार अता इतेके, तान बेद्रम मिटस कीकिर? मीट ओवुरता लेहका मिटस केवालोरिर मन्हटु, ओर्विहक-ओर्वोग कलियिस गूनमते मन्हटु,*” इनजोर येसु इतोग.

10

मुतेन विळिससीयनद पोल्लो
(मत्याल 19:1-9)

1 पया येसु तनाड कागयवालौरा संगे अगडाहि यहुदा पटटा एरियाते वातोग. वासि अगडाह योर्दन बेरेटा अबर बाजे अतोग. अस्के ओसोवने गोहडिनाड गोहडिड लोकुर ओनगा जमा आतोर. आतस्के येसु तना अल्वट मतपु, ओरिन कागहता बोटटोग.

2 पया उच्चुर परसिर येसुनगा वासि, ओन एग्विह कीयलाह इतोर, “मन्कल तना मुतेन देहचीयना, इद पोलिहताया?” इनजोर ताल्हकतोर.

§ 9:46 9:46 देयमदीपतगडाड पुळ्क बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो. सबेटक पाळ्नाड मोदुल कागदेहकने इद पोल्लो वावो. ✨ 9:48 9:48 यशायाह 66:24 ✨ 9:49 9:49 लैव्यव्यवस्था 2:13 * 9:49 9:49 लैव्यव्यवस्था 2:9,16 वेहतपु, इस्रयेलतोर वाटटव कोडिड, बूमयालोरिहक, पेर्मालोरिहक, तिनदलाह आंदु. मति बूमयाल अद कोडटाहि इचुने तेडिसि, गर्यापोगोन वाटिसि बोळिसंदु. ✨ 9:50 9:50 रोम सहरतोर 12:17-18; 2 कुरिततोर 13:11; 1 तिसलुनितोर 5:12-13

3 ताल्हकतस्के येसु ओरिन, “मोसानाड अडोनगा, इदिना लोप्पा बाताल उकुम मन्हता?” इनजोर ताल्हकतोग.

4 ओर इतोर, “मुतेन विळसना इतेके, मुतेन विळिससीयहनन इनजोर, पंचता मुनेह कळपाकग देहतनद सीटि रासिस, तान विळिससीयना इनजोर, मोसा मुय्तोग उकुम ईतोग,✠” इतोर.

5 येसु ओरिन इतोग, “मीट देवुळता पोल्लो केंजवाहकु, मीवा कैगम ऊळिसि, मोसा मुय्तोग मीवाड आस्किन देहचीयलाह अडो रासतोग.

6 मति देवुळि इद बूमतुन पुटिह कीतगडाहिये, ओरिन आंचाळ-कोय्तोग इन्जि पंडटा.✠

7 ‘अदिनेनाहक मुतेन ततस्के, कोय्तोग तनाड तलोग-तपेना अदिकरते मनवा, वेर आळ इर्वुर जोळेम आसि,

8 उंदिय आस मनदनुर,’(इनजोर साख्रमवेहतहता). इतेके ओर इर्वुर अलग-अलग आयोर, मति उंदियलेहका आस मन्हतोर.✠

9 अदिनेनाहक बोरिन देवुळि जोळे कीता, (ओसो ओर अमेसा ऐगेन मनदना इन्जि ताना विचर मन्हता,) ओरा जोळतुन मन्कलोर देहमाकिर,” इनजोर वेहतोग.

10 पया ओर तमा जागातगा अतस्के, मुतेन विळसनद पोल्लोता लोप्पा, ओसो कगयवालो ओर येसुन ताल्हकतोर.

11 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “बोगाय तना मुतेन विळिससि, ओसो उंदि दुस्रा मुतेन ततोग इतेके, ओग तना मुनेता मुतेना अडम, सिंङ्गि-साट्यालता पापम कीस्तोग. (बाराहक इतेके देवुळता विचरते ओगु देहचीता आंचाना मुजो इंका मन्हतोगे).

12 अद्रमलेहकाने मुते वने तना मुजोन विळिससि, ओसो दुस्रोन्क अता इतेके, अद सिंङ्गि-साट्यालता पापम कीस्ता,” इतोग.✠

पेकोरिहक येसु बर्कत ईस्तोग

(मत्याल 19:13-15; लूकाल 18:15-17)

13 उंद दिया तमाड-पिलाड-पेकोरा पोगोन कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईयेग इनजोर, लोकर तमाड बाला पेकोरिन येसुनगा तचोर मतोर. मति (इके येसुना एरे पेकोरिन तमाट इनजोर,) कगयवालो ओराड तलिस्क-तपेरिन तेर्हतोर.

✠ 10:4 10:4 व्यवस्थाविवरण 24:1; मत्याल 5:31 ✠ 10:6 10:6 पुटमुळि 1:27

✠ 10:8 10:7-8 पुटमुळि 2:24; 1 कुरिततोर 6:16; इपिसुसतोर 5:31 ✠ 10:12

10:11-12 मत्याल 5:32; लूकाल 16:18; 1 कुरिततोर 7:10

14 अस्के येसु ऊळतोग, ऊळिसि ओड आसि, तनाड कगयवालोरिन इतोग, “पिलाड-पेकोरिन नयगा वायलाह ईम्हट्टु, ओरिन रोमिह केमाट्टु. बाराहक इतेके देवुळबाबाल वेरा लेहकाडोर कुल्लुल बुदतोरिहके राजाल आस्तोग.✧

15 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतलाह आतन, बोरु वेर उड्लोर पेकोर कीतपु, तमा बुदतुन कुल्लुल कीसि, देवुळतुन तमा जीवातगा राजेम कीयलाह एवोर; ओरिहक देवुळ राजेम केवालोर लोकरुगा जागा दोर्को आयगा,” इनजोर वेहतोग.

16 वेहचि ओर पिलाड-पेकोरिन ओगडतोग, ओगडिसि ओरा पोगोन तना कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईतोग.

मालसोम मता मन्कल ताल्हकतद पोल्लो
(मत्याल 19:16-30; लूकाल 18:18-30)

17 पया तनाड कगयवालोर संगे येसु अगदे अनजोर मतोग, अस्के ओवोर्गो मन्कल वित वासि, येसुना मुनेह मिंडाड कोटिसि, इद्रम ताल्हकतोग, “गूरु! निमा पका सेतेमतोनिन आदिन. नाक वेहा, देवुळता संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि,✧ नना बाताल कीकन?” इतोग.

18 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा नाक सेतेमतोनिन इनजोर, बाराहक इहनिन? देवुळतुन विळिसिसि, बोगे सेतेमतोग इलेग.

19 निमा मोसानाड अडोड इतेके पुहनिने: बोने हक्कमा, साट्याल कबळ केमा, बोनाड कलमा, जोलता साक्सि एमा, बोन नाळेह केमा, आपुना तलोग-तपेहक मान ईम,”✧ इनजोर वेहतोग.

20 वेहतस्के ओग येसुन इतोग, “इव सबे पोल्लोन, उड्लस्केडाहिये माळसोर वायलाह आतन गूरु!” इतोग.

21 ओना पोल्लोतुन केंजिसि, येसु ओन जीवा कीस ऊळतोग, ऊळिस इतोग, “इंगो निटमे, मति नियगा उंदिय पोल्लोता कमि मन्हता. अन! नियगा मनदनद सबे मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक ईम. अद्रम कीसि, निमा नावा संगे मन्जि, नावाड कगया. अद्रम कीतिन इतेके, पोगोन देवुळता जागातगा, नियेनाहक निटमता मालसोम दोर्कगा,” इनजोर इतोग.

22 येसुना इद पोल्लोतुन केंजिसि, ओग मन्कना मोकम एग रेगता; पया ओग ओसोय मेसेहने आसि अतोग. बाराहक इतेके, ओग पका मालसोम मता मन्कल मतोग.

✧ 10:14 10:14 1 पत्र 2:1-3 ✧ 10:17 10:17 तीतुस 3:7; इब्रितोर 1:14

✧ 10:19 10:19 पेसमुळि 20:12-16; व्यवस्थाविवरण 5:16-20

23 पया येसु सर्ने ऊळिसि, तनाड कगयवालोरीन इतोग, “पका मालसोम मता लोकर, देवुळता राजेमतोर आयना इतेके, पका मुस्किल आस्ता.”

24 (पका मालसोम इतेके, देवुळता देव्वाता सीना आंदु इन्जि, यहुदिरा विचर मता.) अदिनेनाहक इदिन केंजिसि, कगयवालो बयल आतोर; मति येसु ओसो ओरिन इतोग, “पेकोरि! मालसोमतगा बर्वस केवालो मन्कलोरिहक, देवुळतुन तमगा राजेम कीयलाह ईयना इतेके, ओरिहक पका मुस्किल आस्ता.

25 ऊज-बूकातुहक स्टुम पेसिस दाया पगयहताया? अद्रुमे, मता मन्कल देवुळता राजेमतोग आयना इतेके, तान्काय मुस्किलता पोल्लो!” इनजोर वेहतोग.

26 वेहतस्के, कगयवालो बयल आसि, तमतमाय इद्रुम इतोर, “अह इतेके अमेसाता पिसमुळ पया बोन्क दोर्कगा?” इतोर.

27 इतस्के येसु ओरिन ऊळिस इतोग, “इव पोल्लोड मन्कना कयदे आया पगवोड, मति देवुळताये कयदे इव सबे आया पगयहताड,” इनजोर इतोग.

28 इनजोर इतस्के, पत्रु येसुन इतोग, “ऊळा गूरू, माट इतेके कतमे विळिसिसि नीवा पेगके वातोम,” इतोग.

29 अस्के येसु इतोग, “केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, बोगाय नयेनाहक, नावा बेसता कबुरतुन पोकर कीयनेनाहक, तना लोन-दुवरतुन, दादाल-तमोनु, एलाळ-बायिनु, तलोग-तपेनु, पिलाड-पेकोरिन, जागा-बूमतुन विळसनोग,

30 ओन्क इद्रुम कालमते लेकालेवा सम्सरम ओसो एळम-दळमतोर दोर्कनुर. अहे नावा मन्कल आताहकु, लोकर ओन तिपल वने कीयनुर. मति वायना कालमते, ओन्क अमेसाता पिसमुळ वने दोर्कगा.

31 मति इद्रुम दुनियाते बोर बेरोर मन्हतोर, वायनद कालमते उड्लोर आयनुर; ओसो बोर इद्रुम दुनियाते उड्लोर मन्हतोर, ओरु अस्के बेरोर आयनुर, इद्रुम वेल्लाटोरें आयनुर, ☆” इनजोर वेहतोग.

तना हामुरता पोल्लोतुन येसु ओसो वेहतहतोग

(मत्याल 20:17-19; लूकाल 18:31-33)

32 पया ओर येस्सलेम सहरता अग पोस अनेके, येसु ओर सबेटोरिहकाय मुनेह-मुनेह ताकिदोग. (मावा गूरू पका दोकाता जागाते बाराहक दास्तोग इनजोर) कगयवालो बयल आतोर. ओरा पयाह पयाह अनवालो मन्कलो बह बह

आयगा इनजोर रेयिस मंदुर. अस्के बारा बळयिरिन येसु केयिसि, येस्सलेम अतस्के मन्कलोर तन्क बह कीयनुर इनजोर वेहता बोटटोगा.

33 येसु ओरिन इतोग, “केंजाटु, माट येस्सलेम दाय्हनल, अगा अतापया नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्ज तेला, नाक लोकुर पेर्मांलोरा ओसो सास्त्रमगूस्रा कयदे पोस ईयनुर. नाक पया वेर पेर्मांलोरा ओसो सास्त्रमगूस्र हव्कनद सिक्सा कीयलाह वेहचि, देवुळतुन पुनवोर रोम सर्करतोरा कयदे ओसीयनुर.

34 ओर नाक उस्कनुर-पास्कनुर, जेट्लाते नल्हतनुर, अह कीसि नाक हव्कनुर. मति नना मूंढ दियाने जीवा अरयकन,” इनजोर वेहतोगा.

ओर्विना-ओर्वोग सेवा कीयना (मत्याल 20:20-28)

35 तेना पया जेबेदिनाड मग्कु याकुबि, योहनि वेर ओनगा वासि, “गूस्र, माट बेद नीक ताल्हककोम, अद निमा मयेनाहक कीकिन इनजोर मावा विचर मन्हता,” इतोर.

36 येसु ओरिन इतोग, “नना मियेनाहक बाताल कीकन इनजोर, मीवा विचर मन्हता?” इतोग.

37 ओर इतोर, “निमा नीवा राजगादेतगा उदकिन अस्के, माक तमोग इर्वुरिन, ओर्विन नीवा तिनळ बाजे, ओसो ओर्विन नीवा दावळ बाजे उदलाह ईम,” इनजोर इतोर.

38 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट बाताल ताल्हकिहिनर, अद मीक तेळियिहताया? नना बेद तिपलते अरयकन, अद तिपलते मीट अरया पगयकिरा? नना बेद सिक्सा एतकन, अद सिक्सा मीट एता पगयकिरा?” इतोग.

39 ओर इतोर, “इंगो! माट तिपल आयलाह तयर मह्नोम,” इतस्के येसु इतोग, “नना अरयनद तिपलते मीट अरयकिरे, नना एतनद सिक्सा मीट एतकिरे.

40 मति नावा तिनळ बाजे ओसो दावळ बाजे उदिह कीयनद, नावा कबळ आयो. देवुळि अद जागा बोरेनाहक ओपे कीस तासता, ओरे अगा उदनुर,” इन्जि इतोगा.

41 इदिन केंजिसि दहा मुल बळयिर, वेर इर्वुरा पोगोन ओड आतोर.

42 पया येसु सबेटोर बळयिरिन, तना एरे केयिस इद्रम इतोग, “इद दुनियातोर राजालोर तमा राजेमतोरिन कय इळन तासिहतोर, अहे दुनियातोरा बेरोर मन्कलोर उड्लोर मन्कलोरगा, तमा अदिकर ताकिह कीस्तोर, इद इतेक मीक एकांये.

43 मति मीट मात्रम अद्रम कीयनद आयो. मियगडाहि बोग देवुळता मुनेह बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग मीवा सेवा केवाल आयेग.✧

44 अहे बोग मियगडाहि देवुळता मुनेह सबेटोरिहक बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग मीवा ओर्युलतोग आयेग.

45 माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना वने दुसोरिन नावा सेवा कीया वेहतलाह, इद ब्रमते वावोन. मति दुसोरा सेवा कीयलाहि, ओसो वेल्लाटोरा पापमता दांड निहतलाह, नना नावा जीवा ईयलाह वातन.✧ अहलेहका मीट वने दुसोरा सेवा कीम्हटु, ”✧ इन्जि येसु इतोग.

येसु ओवोर्ग गुडिन तोवनाह कीस्तोग

(मत्याल 20:29-34; लूकाल 18:35-43)

46 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर यरिगो नाटे वातोर, वासि नाटेनाहि पेंसिस अनेके, ओरा पयाह वेल्लाय मुल मतोर. अस्के तिमाय इनवाना मगि बरतिमाय इनवाल गुडि मतोग, ओग गुडि अगदा कचुल उदिसि, बिचेम ताल्हकिंदोग.

47 पया ओगु नासरेत नाटेनोग येसु इद अगदुहक दायलाह आतोग इनजोर केंजिसि, “ए येसु! दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन! नावा पोगोन दया कीमु,” इनजोर केयतोग.

48 केयतस्के अगा मतोर वेल्लाटोर मन्कलोर, “निमा केमेन मन रा,” इनजोर ओन तेर्हतोर. तेला मति ओग इंका ओसो पका केयलाह आतोग. “ए दाविद राजाना कूळतोनिन! नावा पोगोन दया कीम!” इतोग.

49 इतस्के येसु ओना लेडतुन केंजिसि, अगान नितोग. निचि, “अले ओन केयाट” इतोग. इतस्के अगडोर ओन, “तेदा! दीरा पोय्म! येसु नीक केयलाह आतोग,” इतोर.

50 इतस्के ओग तना मुचिस मतद गेंदेतुन जेग्तोग, जेग्तिसि पोर्क तेदिसि येसुनगा वातोग.

51 पया येसु ओन इतोग, “नना नियेनाहक बाताल कीकन इन्जि नीवा विचर मन्हता?” इतस्के ओग गुडि, “नाक तोवनाह कीसीम गू,” इनजोर इतोग.

52 इतस्के येसु इतोग, “अत्ले! अह इतेके नावा पोगोन विस्वस कीतिन, अदिहक तोवयकिन,” इतोग. इताहे ओग तोप्नेन तोवतोग. तोवतस्के अदे अगदगा येसुना पयाह अतोग.

11

येसुसामि राजाना लेहका, येस्सलेमते ओळियिह्तोग
(मत्याल 21:1-9; लुकाल 19:29-38)

1 पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर, येस्सलेम सहरता एरे एवयलाह आतोर. पया जयतुन मेटाता कचुल मतव, बेत्पागे ओसो बेतनि, इव नाहकना एरे एवतोर. अस्के येसु तनाड कगयवालोरगडाह, इर्वुरिन इद्रम वेहतोग:

2 “मावा मुनेह दिसनद नाटेनगा अन्हट. अगा ओळियताहे, बोगे बेस्केन उदवद गाळद पियोतुन दोहच तासतद ऊळकिर. अस्के तान लेहच ताट.

3 बोगाय ‘बाराहक अह कीय्हनिर रा?’ इनजोर ताल्हकतेके, ‘सामिहक तेना गर्ज अरता, ओसो चट्टिपट मल्हच ओग लोहचीयनोग,’ इनजोर वेहाट,” इन्जि ओरिन लोहतोग.

4 पया ओर अन्जि अगदा कचुल, उंदि लोता मुनेह दोहतद गाळद पियोतुन ऊळतोर, ऊळिसि तान लेहतोर.

5 अस्के अगा निच मतोर मन्कलोर ओरिन इतोर, “मीट बह कीयलाह आतिर रा? तान बाराहक लेहतह्निर?” इनजोर ताल्हकतोर.

6 ताल्हकतस्के येसु तम्क वेहतपे, ओरिन वेहतोर. वेहतस्के पया, ओर मन्कलोर गाळद पियोतुन ओयलाह इतोर.

7 पया ओर अद गाळद पियोतुन येसुनगा ततोर, तचि येसु ताना पोगोन उदलाहि, तमाड कोटजगाड ताना पोगोन तागतोर. अस्के येसु गाळद पियोता पोगोन उदतोग.

8 उदिसि येस्सलेमतके अनेके, मुडगडाहि वेल्लाटोर लोक्कुर येसुहकु मान ईयलाह, तमाड कोटजगाड तेंडिसि, अगदे ओना मुनेह तागिन्दुर. ओसो उच्चुर बार, पोलमताड मरानाड कोमान डायिसि, अगदगा तागिन्दुर.*

9 पया येसुना पेगके-मुनेह अनवालोर लोक्कुर, केयसोर-केयसोर इनदलाह आतोर, “जोहर†! देवुळबाबाना अदिकर पोस वास्तोग, ओन्कु देवुळता देखा आयि!✧

* **11:8 11:8** अद कालमते लळयते गेल्लिस वातोग राजाहक कदर ईयलाह, लोक्कुर गजर मराताड कोमाड पोसि, ओन जोहर कीदुर. † **11:9 11:9** जोहर मोदुल कागिदते “ओसन्ना”; इदु इन्जि बासाते गिदति जोहर कीयनद पोल्लो आंद. **11:10** अगा वने. ✧ **11:9 11:9** देवुळताड पाटाड 118:26

10 दाविद राजाना लेहकान राजेम कीयलाह वास्तोग, ओन्क देवुळता देव्या आयि! पोगोटा देवुळतुहक जोहर!” इनजोर केयतोर.✱

11 अद्रमे पया येसु येस्सलेम सहरतगा वासि मंदिरतगा अतोग. अन्जि अगा तिरिथिसि, सबेटविन बेस-नेहना ऊळतोग. पया पोळ्द अन्ज मताहकु, येसु तनाड बारा बळयिरिन पोसि, बेतनि नाटे अतोग.

येसु अंजिर मरातुन सरप ईस्तोग
(मत्याल 21:18-19)

12 इमा दिया नगकमि, बेतनि नाटेनाहि येसु पेसतोग अस्के, ओन्क कग्व वसता.

13 पया जेकताहि उंदि अंजिर मरा दिसता. अद मरा बेस लह-लह आस मता. अस्के अगा तिनदलाह अंजिर पंडिड मनदनुड बहे इन्जि, येसु मराता एरे अतोग। मति अगा वेट आकिडे मताड! बह इतेके अद पंडिड आदनद वेला आयो.

14 पया येसु अद मरातुन इद्रम इतोग, “इंजेके नियगा बेस्केन पंडिड आदमाकिड!” इतोग. ओग अद्रम इतदिन, ओनाड कगयवालोर केंजतोर.

मंदिरतगा आटुम उदतोरिन येसु पंडिहतोग
(मत्याल 21:12-16; लूकाल 19:45-47; योहन 2:14-16)

15 पया ओर येस्सलेम एवतोर, अस्के येसु मंदिरतगा अतोग. अह कीसि अगा वमवालोरिन, असवालोरिन पलते पंडटोग। ओसो कोताड बद्ले केवालोरिड बलानु, ओसो मोकतुहक अरयनव परेवा पिटेड वमवालोरिड कुतुस्किन, कप मुळहतोग. (सर्करताड कोताड मंदिरतगा वाटलाह ताकोड आंदुड, अदिहकु अव कोताड बद्ले कीसि यहूदिराड कोताड एवालोर अगा उदिस मंदुर.)

16 येसु अह कीसि मंदिरतगाहक बोने सामन पोसि दाया-वाया कीयलाह एवोग.

17 पया तना काःहतहपा, ओरिन इद्रम इतोग, “ ‘नावा लोतुन सबे जातिनोर मोळकनद जागा इनदनु, ’ इन्जि देवुळ इन्हता, इद्रम देवुळता कबुरतोग रासतोग, पुनविरा?✱ मति मीट देवुळता लोतुन डाकुरा डेरा कीतिर,✱” इतोग.

18 इद पोल्लोतुन केंजिसि, पेर्मीलोर ओसो सास्त्रमगूस्र, येसुन हक्कलाह पट ऊळिन्दुर.✱ सबेटोर लोकुर येसु काःहतनदिन केंजिसि बामिदुर, अदिनेनाहक ओर ओन बह आयि कीयलाह रेयिंदुर.

19 पया पोळ्द अतस्के, येसु ओनाड कगयवालोर् बारा, येस्सलेम सहरताहि पेसतोर.

देवुळतुन विस्वसते ताल्हकना
(मत्याल 21:20-22)

20 इमा दिया नकमि, ओर ओसोवने येस्सलेमतके वानेके, ओर अद अंजिर मरातुन ऊळतोर. अस्के अद मरा पूरा डोलिस मता.

21 पया येसु मुने अद मरातुन इतद पोल्लो, पत्रुहक सीता वाता. अस्के ओग येसुन इतोग, “गरू, ओद ऊळा! निमा सरप ईतद अंजिर मरा वागता,” इतोग.

22 इतस्के येसु इतोग, “मीट देवुळता पोगोन विस्वस तासाटु.

23 केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, बोगाय इद मेटातुन ‘डग वासि समदुरतगा अन्ज अर्म’ इन्जि, बेदे उन्क-मन्क आयवा विस्वस कीतेके, अद अद्रमे आयगा.✧

24 नना मीक वेहतहनन, बेदाय मीट देवुळतुन पार्तना कीस ताल्हकतेके, अद मीक दोर्कता इन्जि विस्वस कीम्हटु, अद मीक दोर्कगाये.✧

25 ओसो बोगाय मीवा अडम कसुर कीताहकु, ओना पोगोन मीवा जीवातगा विस्द मतेके, मीट पार्तना कीयलाह निच मनदहपा, मुने ओन मापि कीम्हटु. अस्के मीवा देवुळदीपतोग बाबाल वने मीवा कसुरतुन मापि कीयनोग.✧

26 [मीट दुस्रोना कसुरतुन मापि केवेके, देवुळदीपतोग मीवा बाबाल वने मीवा कसुरतुन मापि केवोग,]‡” इनजोर येसु इतोग.

मुक्यालोर् येसुना अदिकरता लोप्पा ताल्हकिहतोर
(मत्याल 21:23-27; लूकाल 20:1-8)

27 पया ओर येस्सलेम सहरते मल्स वातोर. वासि येसु मंदिरतगा तिरियसोर मतोग, अस्के पेर्मालोर्, साख्रमगूस्र, यहुदिराड पेदल्क ओनगा वातोर.

28 वासि इद्रम ताल्हकतोर, “निमा बेद अदिकरते इव कबस्क कीय्हनिन? इव कबस्क कीयलाह नीक बोग अदिकर इतोग?” इतोर.

29 येसु ओरिन इतोग, “नना वने उंद पोल्लो मीक ताल्हकिहनन. मीट अदिन वेहतेके, नना वने बेद अदिकरते कीय्हनन, अदिन वेहतकन.

30 अले वेहाट, योहनिहक लोकुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतलाह बह देवुळ अदिकर ईताया, बार मन्कलोर ईतोर?” इनजोर ताल्हकतोग.

✧ 11:23 11:23 मत्याल 17:20; लूकाल 17:6; 1 कुरिततोर 12:9; 13:2; याकुब 1:6

✧ 11:24 11:24 1 योहन 5:15 ✧ 11:25 11:25 इपिसुसतोर 4:32 ‡ 11:26

11:26 वेल्लाडे मोदुल काग्देहकने इद वचन इले.

31 अस्के ओर तमतमाये इह वळ्हकिंदुर, “माट देखुळ ईता इतेके, वेग इनदनोग, ‘अह इतेके मीट योहनिन बाराहक नमविर?’ इनदनोग।

32 ओसो माट मन्कलोर ईतोर इतेके, लोकर मावा अडम आयनुर, बाराहक इतेके योहनि निटम देखुळता कबुरतोग आंदोग इनजोर सबेटोर नमिहतोर,” इतोर.

33 अदिहक पया ओर येसुन “माट पुनोम,” इनजोर इतोर. अस्के पया येसु इतोग, “अह इतेके, नना वने इव कबस्किन बेद अदिकरते कीय्हनन, अदिन मीक वेहोन,” इनजोर इतोग.

12

येसु अंगुर वाळुमता पीटो वेहतहतोग
(मत्याल 21:33-46; लूकाल 20:9-19)

1 पया ओरिन येसु पुन्पिह कीयनद पीटोते, इद्रम वेहता बोटटोग इतेके, “ओर्वोग मन्कल तना जागातगा अंगुर सोपता वाळुम ओम्सतोग. ओगिसिसि, ताना सर्ने वेटळ दोहतोग. पया वाळुमता लोप्पा अंगुर जोमा पेगलाहि उंदि बौदा तर्वतोग. ओसो ताना एरे वाळुमतून केपलाह, उंद मंडा पंडटोग. ✨ पया ओग दुस्रोहक कूलते तासिसि, जेक देसेमते अतोग. 2 पया अंगुर पंडिना पंटा वातस्के, ऊळेवाळे केवालोरगडाहि, पंडिना तना तूस एतलाहि, ओग तना ओर्वोग ओर्युलतोन ऊळेवाळे केवालोरक्के लोहतोग.

3 मति ओर ओन पोसि पका नल्हतोर, अह कीसि वेट्टाड कय्क पूंडिसीतोर.

4 पूंडटस्के पया, माल्काल ओसो ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग. ओर ऊळेवाळे केवालोर ओना तलातुहक ईतोर. ईसि लजा वानाह ओना कदर रेहतोर.

5 पया ओसो ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग, ओन ओर हक्कतोर. अस्के इद्रमे ओग माल्काल, ओसो वेल्लाटोरे ओर्युलतोरिन लोहतोग. मति ऊळेवाळे केवालोर ओरगडाह उच्चुरिन बार नल्हतोर, उच्चुरिन बार हक्कतोर.

6 इंजेके ओग माल्कानगा तना जीवा कीतोग मगिये पिसिस मतोग. पया आक्रिते नावा मगिन मान तासनुर इनजोर विचर कीसि, ओग तना मगिनु ओरक्के लोहतोग.

7 लोहतस्के ओग वायनदिन ऊळेवाळे केवालोर ऊळिसि, तमतमाय इतोर, ‘अरे वेग इतेके माल्काना मगि आंदोग रा. दट, वेने माट हक्किड, अस्के इद वाळुम माके आयगा,’ इतोर.

8 इज्जि ओर ओन पोस हक्कतोर, अह कीसि अंगुर वाळुमता पलते जेम्किसीतोर,” इनजोर येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

9 कीसि इद्रम इतोग, “अंगुर वाळुमता मालकाल इजेके ओरिन बह कीयनोग? ओग वासि अद वाळुमतुन कयदे कीतोर, सबेटोर ऊळेवाळे केवालोरिन हक्कनोग. अह कीसि, अद वाळुमतुन दुसोरा कयदे ईयनोग,” इतोग.

10-11 ओसो इतोग,

“बेद बंडातुन मुने बेलदर्क पोहचीतोर,
अदे बंडा इजेके आदरता मूला-बंडा आता.
इद देवुळबाबानाये कबळ आंदु,

इद माक पकाय बामतप दिसिहता, ☆

इद्रम देवुळता सास्त्रमतगा रासतदिन अर्वविरा?” इनजोर इतोग.

12 येसु वेहतद पुन्पिह कीयनद पीटोतुन केंजिसि, मावाय लोप्पा इद पीटो वेहतोग इनजोर, पेर्मालोर, सास्त्रमगूसूर पुतोर. अदिहक येसुन ओर पोयतलाहि अग पर्हकिंदुर. मति लोकरा रेयतुहकु ओन पोयवाये अहे अतोर.

कयसर राजाहक सिद्वा दोहतनद पोल्लो

(मत्याल 22:15-22; लूकाल 20:20-26)

13 पया ओर बह कीतोर इतेके, “येसु वळ्ळकनद पोल्लोते, ओन एम्किह कीम्हट्टु,” इनजोर उच्चुर परसिरिन ओसो उच्चुर एरोद राजाना तुंगातोरिन येसुनगा लोहतोर.

14 लोहतस्के, ओर येसुनगा वासि, “गूसू, निमा सेतेम मन्कनिन महनिन, बोर बाताल इनदनुर इनजोर आल्सविन, निमा लोकरा मोकम ऊळिस वळ्ळकविन, देवुळता अगदुन सेतेमते तोहतहनिन, इद माट पुहनोम. इजेक माक वेहा, रोम सर्करतुहक सिद्वा दोहतनद, मावाड अडोना अडम मन्हाताया, इलेया?

15 माट सिद्वा दोहतकोमा, दोहोमा?” इनजोर ओर येसुन ताल्हकतोर.* मति येसु ओरा सोडतुन पुन्जि, ओरिन इतोग, “नाक बाराहक एम्किह कीयलाह ऊळिहनिर? नाक ऊळलाह उंदि स्या-बंडि ताट,” इतोग.

16 ओर ततस्के येसु ओरिन, “इद बंडटगा बोना पोटो ओसो पेदिर रासतद मन्हाता?” इनजोर ताल्हकतोग. “कयसर राजाना!” इनजोर ओर इतोर.

☆ 12:10-11 12:10-11 देवुळताड पाटाड 118:22-23 * 12:15 12:15 केर येसुन बेद्रम एम्किह कीयलाह ऊळिंदुर, इदिन पुनदलाह मत्याल 22:17 इद वचनता नोट ऊळाट.

17 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “अह इतेके बेद रोम राजेमता कयसर राजाना मन्हता, अद ओन्के ईम्हटु! ✧ ओसो बेद देवुळ ताल्हकित्हाता, अदिन देवुळतुहक ईम्हटु,” इनजोर इतोग. पया इद्रम कैजिसि, ओर पका बयल आतोर.

डोलतोर ओसोवने जीवा अरयनद पोल्लो
(मत्याल 22:23-33; लूकाल 20:27-38)

18 पया सदुकिरा तुंगातोर उय्त्तुर, येसुनगा वासि ताल्हकतोर. (वेर सदुकिरा तुंगातोर इतेके मन्कलोर डोलतापया, बोरे जीवा अरवोर इनजोर इंदुर.)

19 “गूरु! मोसा मुय्तोग मावासाटि इद्रम रासिस तासतोग इतेके, बोगाय मगमियाळ लेवाये डोलतोग इतेके, ओना रांडे मुतेना संगे ओना तमोग जोळेम आसि, तमदादाना लोता लोन निल्पिह कीयना, ✧ इनजोर मन्हता.

20 इंजेके तमोग एळवुर मतोर. ओरगडाहि मुनेतोग तमदादाल मुते ततोग. मति मगमियाळ आयवाये डोलतोग.

21 डोलतस्के ओना पेगकेडोग, अद रांडे मुतेन तासतोग. ओग वने मगमियाळ आयवाये डोलतोग. ओसो ओर्वोग ओना पेगकेडोग वने अद्रमे डोलतोग.

22 इद्रमलेहका तमोग एळवुर आसि ओर्वोग-ओर्वोग, (ताना संगे जोळेम आस मतोर, मति) मगमियाळ आयवाये डोलतोर. ओर सबेटोर डोलतापया, अद रांडे आंचाळ वने डोलता.

23 मति इंजेके ओर ओसोवने जीवा अरतस्के, एळवुरगडाहि अद आंचाळि बोना मुते आयगा? बाराहक इतेके, ओर एळवुर आसि ताना संगे जोळेम आस मतोर कोनि,” इतोर. (हामुरताहि जीवा अरयनदिन बयतळ लोकुरे नमिह्तोर इन्जि तोहतलाह, वेर इह ताल्हकतोर.)

24 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “हामुरताहि जीवा अरयना लोप्पा, देवुळता सास्त्रम बाताडः वेहतहता, अविन मीट पुनविर. ओसो हामुरताहि तेगिह कीयनद देवुळता लावतुन वने पुनविर. अदिहक मीटु गंगाते लेसतप महनिर.

25 वेर डोलतोर मल्स जीवा अरयनुर अस्के, ओरु जोळजंतुर आयोर वने, ओसो जोळजंतुर कीस एवोर वने. मति ओरु देवुळदीपतगा देवतुल्कना लेहका, मर्मिड आयवाय मनदनुर.

26 मति डोलतोर मल्स जीवा अरयनुर, ताना लोप्पा मोसाल रासतद सास्त्रमतगा, किस पोतिस मतद मरा जपता लोप्पा मीट अर्विसि पुनविरा? (मावा पेदामुय्तोर

अब्रहम, इसक, याकुब, वेर हातस्के, वेल्लाडे वर्साना पया,) देवुळि मोसान इता, 'अब्रहम, इसक, याकुब, वेर मोळकनद देवुळतन ननान आंदन,'* इता.

27 इतेके इद हातौरा देवुळ आयो, मति जीवात मनवालौरा देवुळ आंदु, मीट इद पोल्लोते पकाय लेसतिर," इतोग.

सबेट्क बेरा अडो

(मत्याल 22:34-40; लूकाल 10:25-28)

28 पया येसु ओसो सदुकिर वळ्हकिहपा, ओर्वोग सास्त्रमगूरू केंजतोग. केंजिसि येसु ओरिन बेस पोल्लो मल्हतोग इन्जि, ओग येसुन इद्रम ताल्हकतोग, "गूरू! सबेट्क बेरा अडो बेद आंदु?" इतोग.

29 इतस्के येसु इतोग, "सबेट्क बेरा अडो इद आंदु: ए इस्येललोकुरिर, केंजाट! सिरप मावा देवुळिये सामि आंदु.*

30 देवुळि नीवा सामि इनजोर, तान निमा पूरा बुदताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा विचरताहि, पूरा लावताहि जीवा कीमु.*

31 ओसो तेना लेहका दुस्मा अडो इद्रम मन्हता: निमा कुदतुन जीवा कीतपु, दुसोरिन वने जीवा कीमु.* इव रेंड अडोन वीळिसि बेदे बेरा अडो इले," इनजोर इतोग.

32 पया सास्त्रमगूरू येसुन इतोग, "गूरू, बेस-नेहना वेहतिन! देवुळि उंदिये मन्हता, तान विळिसि बेदे देवुळि इले इनजोर सेतेम वेहतिन.

33 ओसो देवुळतुन पूरा विचरताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा लावताहि जीवा कीयना, अहे कुदतुन जीवा कीयना लेहका दुसोरिन जीवा कीयना, इदु देवुळतुहक ईयनद सबे मोकतुहकाय, कोडटुहकाय वीळिसि बेरा पोल्लो आंदु,"* इनजोर इतोग.

34 पया ओग मन्कल तेल्वते वळ्हकतोग इनजोर येसु पुतोग. पुन्जि ओन इतोग, "निमा इंजेके देवुळ राजेम केवालोरगा कलियलाह, वेल्ला जेक इलविन," इनजोर इतोग. तेना पया ओसोवने बाताडाय ताल्हकलाह, बोन्के बह दीरा वावो.

दाविद राजाना पुळगतोग, दाविद राजाना सामि

(मत्याल 22:41-46; लूकाल 20:41-44)

* 12:26 12:26 पेममुळि 3:6,15; वळयिर 3:13; 7:32 * 12:29 12:29 याकुब 2:19 * 12:30 12:29-30 व्यवस्थाविवरण 6:4-5 * 12:31 12:31 लैव्यव्यवस्था 19:18 * 12:33 12:33 इब्रितोर 10:8

35 पया येसु मंदिरतगा कागहचोरे, ओरिन इद्रम ताल्हकतोग, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुनु, दाविद राजाना पुळगतोग इनजोर, सांम्रमगूस्र बाराहक इन्हतोर?

36 दाविद राजानगा देवुळता पवित्र जीवा रेगता अस्के, ओग कुदि इद्रम इतोग: देवुळि नावा सामिन इता,

‘बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड काल्कना इळन तच एवोन, अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,’ इता.☆

इन्जि दाविद राजाल इतोग.

37 दाविद राजाल कुदि पिसिह केवाल किर्स्तुन ‘सामि’ इन्हतोग. इतेके ओग किर्स्तु, दाविद राजाना पुळगतोगे बेद्रम आया पगयहतोग?” इनजोर इतोग. येसु कागहतहपा, अगा मता मुडा लोकरु गिर्दाते ओनाड केंजिंदुर.

सांम्रमगूस्रा लेहका कीयनद आयो
(मत्याल 23:5-7; लूकाल 20:45-47)

38 अद्रमे येसु कागहनेके ओरिन इतोग, “सांम्रमगूस्रगडाहि उसरते मन्हट. ओर तमा बेरातनम तोहतलाहि लाट गेंदेड केगस तिरियलाह विचर कीस्तोर. ओसो बजरतगा मनवालोर तमक जोहर कीयिर इनजोर, विचर कीस्तोर.

39 अहे पार्तनाताड लोहकनगा ओसो कुळिपनगा, मुनेहेतेह कुर्सिनगा उदलाह विचर कीस्तोर.

40 ओसो वेर रांडे आस्किन नाळेह कीसि, लूटे कीस्तोर.☆ ओसो लोकरिहक दिसना इन्जि, वेल्लाय जोम पार्तना कीस्तोर. वेर लोकरिहक मात्रम, दुस्रो रिहकाय एक्वा सिक्सा देवुळि ईयगा,” इनजोर वेहतोग.

गरिब रांडे आंचाळ देवुळतुहक ईतद दान
(लूकाल 21:1-4)

41 पया लोकरु मंदिरता संदुकतगा देवुळतुहक कोताड बेद्रम वाटिहतोर इनजोर, येसु संदुकता मुनेह उदिस ऊळसोर मतोग. अस्के वेल्लाटोर मता मन्कलोर वेल्लाय दान वाटटोर.

42 अचोटेन ओसोय गरिब रांडे आंचाळ वन वासि, इतुळताड रेंड इचुटाड कोताड वाटटा.

☆ 12:36 12:36 देवुळताड पाटाड 110:1; बळयिर 2:34-35; इब्रितोर 1:13 ☆ 12:40 12:40 2 कुरिततोर 11:20

43-44 वाटटस्के येसु तनाड कगयवालोरिन केयिसि, ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, संदुकतगा दान वाटटोर सबेटोरगा वेल्लाडे कोताड मन्हताड. ओसो दान वाटटापया वने, ओरगा कोताड पिसिहताड. मति इद आंचानगा बाताडे इलेड, तेला मति तना पिसवगतुहक तासिस मतव, पूरा कोतान दान वाटटा. अदिनेनाहक देवुळता नद्रते इद गरिब रांडे आंचाळिये, सबेटोरिहकाय एक्वा कोताड वाटटा,” इनजोर इतोग.✧

13

मंदिर बूलेम आयनदिना लोप्पा येसु वेहतहतोग
(मत्याल 24:1-2; लुकाल 21:5-6)

1 पया यहुदिरा मंदिरताहि येसु पेसिस अनेके, ओर्वोग कगयवाल येसुन इतोग, “गूरू, इद ऊळा! इद मंदिर बेचोन सोबा दिसिहता. तेन बेचोन सोबाताड बंडाने दोहतोर!” इतोग.

2 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा इद मंदिरताड बेराड-बेराड लोहकिन ऊळिहनिन इसि. (इव इचोन बूलेम आयनुड इतेके,) इविस्कनगा बंडाता पोगोन बंडा वने मनो आयगा, बूळे केवालोर कतम अर्हतनुर,✧” इतोग.

विस्वसिराड तिपल्कु
(मत्याल 24:3-14; लुकाल 21:7-19)

3 पया येसु मंदिरतगडाह पेसिसि, जयतुन मराना गुड्रातगा अन्जि, मंदिरता मुनेहतेके उदिस मतोग. ओग वगोगे मतस्के, पत्रु, याकुबि, योहनि, आदियाल वेर ओनगा अन्जि, इद्रम ताल्हकतोर.

4 “गूरू, इव पोल्लोड बेस्के बह आयनुड? इव पोल्लोड आयनुड इनजोर, तेना बाताल सीना दिसगा?” इनजोर ताल्हकतोर.

5 ताल्हकतस्के येसु ओरिन इतोग, “मीक बोगाय नाळेह कीयना आयो इन्जि, उसरते मन्हटु.

6 वेल्लाटोर नावा पेदिर पोस वासि, ‘नना देवुळ लोहतोनन,’ इनजोर वेल्लाटोरिन नाळेह कीयनुर.✧

7 ईनाह-आनाह बेके ऊळतेकाय, लळयक आस्ताड इन्जि, मीक एर्का आयगा. अस्के मीट रेयमाट. इव पोल्लोड निटम इह आयनुडे, मति इचोट्के बूम मारो.

✧ 12:43-44 12:43-44 2 कुरिततोर 8:12 ✧ 13:2 13:2 लुकाल 19:44; तोहचीतव पोल्लोड 21:22 ✧ 13:6 13:6 योहन 5:43

8 जातता पोगोन जाति तेदगा, राजेमता पोगोन राजेमि तेदगा. बेगा इतेक अगा जागाड-बूमिड मेलियनुड, ✨ दुकळ अरयगा. मति इव सबे वायनाड पीळाना सिरप मुर्दुल आयगा, ओसो इंका पका बेरा गोसा वायगा.

9 मीट उसरते मन्हट. बह इतेके लोकुर मीक कोरोट-कचिर्कनगा ओसीयनुर, तमाड पार्तनाताड लोहकने मीक नल्हतनुर. ✨ ओसो मीट नाक विस्वस कीतेनाहक, मीकु गुमसिरगा, राजालोरगा ओयनुर. अस्के मीट ओरा मुनेह नावा पोल्लोता साक्सि वेहतकिर. ✨

10 (इद्रमलेहका बूम मुळ्न्दनामुने*, नावा बेसता कबुर सबे जातिनोरगा पोक्कुर आयना गावले.)

11 मीवा नेयम आयलाह पोस ईयनुर अस्के, माट बाताल वळ्हककोम इनजोर, मुनेन आलिह केमाट. देवुळता पवित्र जीवा मीकु वळ्हकलाह बुदि ईयगा. अद ईतस्के बेद बह वळ्हकना, अहे वळ्हकाट.

12 “विस्वस केवोग तमोग तना विस्वस कीतोग दादानु, ओसो विस्वस केवोग तपे बार तना विस्वस कीतोग मगिनु, हळ्कलाहि पोस ईयनुर. विस्वस केवोर मगक-मयास्कु विस्वस कीतोर तलोग-तपेरा पेटळ तेदिसि, ओरिन हळ्कलाह वेहतनुर.

13 ओसो मीट नाक नमवालोरिर आताहकु, दुनियातोर मीक कोटुल कीयनुर. ✨ मति आकि एवनाह बोर दीरा पोस मन्हतोर, देवुळि ओरिने पिसिह कीयगा. ✨”

येस्सलेमतगा वायनद गोसा

(मत्याल 24:15-25; लूकाल 21:20-24)

14 “ओसो उंद इद्रमता दिया वायगा, मंदिरतुन कळ्वोग कीयनदु बातालो उंदि, एङ् वायनदिन, पोलवद जागातगा निल्पिह कीतदिन मीट ऊळकिर. (मीट अर्ववालोरिर इदिन सीताते तासाट.) अस्के यहुदा पटटे मनवालोर लोकुर, कोंटेतोरगडाह पिहट अरयलाह, मेटानके वितिर.

15 बोगाय लोता पोगोन मतेके, ओग तना लोता बातालाय ओयलाह लोनलोप्पा नेडमाकेग.

16 ओसो बोगाय मन्कल पोलमते मतेके, ओग तना कोटजगातुन ओयलाह लोन मलमाकेग. ✨

✨ 13:8 13:8 तोहचीतव पोल्लोड 6:12 ✨ 13:9 13:9 बळयिर 5:40 ✨ 13:9 13:9 पिलिपितोर 1:12 * 13:10 13:10 बूम मुळ्न्दनामुने “मंदिर बूळेम आयनामुने” इद अर्तम वने आया पमायहता. ✨ 13:13 13:13 मत्याल 10:22; योहन 15:19; 17:14 ✨ 13:13 13:13 गलातितोर 6:9; इब्रितोर 10:36 ✨ 13:16 13:15-16 लूकाल 17:31

17 अव दियाने नेलाड हक्कतव आस्किहक, ओसो पाल ऊहतनव तलिस्किहक, बेचोटा गोसा आयगा!

18 अदिहक मुसुर पेगदस्के इद गोसा वामाकि इनजोर, देवुळतुन पार्तना कीम्हट.

19 बाराहक इतेके अव दियाने पका बेरा गोसा आयगा. अचोटा गोसा देवुळि बूम पुटिह कीतगडाहि बेस्केन आयो वने, ओसो मुनेह बेस्केन वने आयो आयगा.

20 अव वायनव गोसाताड दियान, देवुळि कमि केवेक अचोन, बोगे मन्कल पिसोग आयनोग. मति तनाड आचतोर लोकुरिन अद गोसाताहि पिसिह कीयनेनाहकु, देवुळि अव दियान कमि कीयगा.

21 “अद वेलाते बोगाय मीक इनदनोग, ‘ऊळाट, देवुळ लोहतोग राजाल इगाडोग! देवुळ लोहतोग राजाल अगाडोग!’ अस्के ओनाड सेतेम पोयमाट.✧

22 बाराहक इतेके नना देवुळ लोहतोग राजानन इनवालोर जोलहालोर, ओसो देवुळता कबुरतोन्न इनवालोर जोलहालोर,✧ इद्रमतोर पुटनुर. ओर बामिह कीयनाड कबस्कु ओसो सीनाड तोहचि,✧ देवुळ आचतोर लोकुरिन वने, लेसिह कीयलाह ऊळनुर. मति ओर अह कीया पगवोर आयनुर.

23 ऊळाट, नना इतेके सबे पोल्लोड मीक मुनेन वेहतन, उसरते मन्हट.

देवुळ लोहतोग राजाल डीसाते मल्स वायनोग
(मत्याल 24:28-31; लूकाल 21:25-28)

24 “अव दियानाड तिपल्क मारताहे,
पोळद मांजो आयगा, ✧

नेला दीचो आयगा.

25 उकाड पोगोटाह इळन रालनुड, ✧

पोगोटा बूमतगा सबे मेलियनुड.✧

26 अस्के माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना बेरा लावते ओसो डीसाते मोयुलपोगोन वायनदिन, लोकुर ऊळनुर.✧

27 अद वेलाते नना नावाड देवतुल्किन दुनियाता मूलाहक-मूलाहक लोहतकन. पया अवु इद बूमतगा सर्ने मनवालोर, नावाड आचतोर लोकुरिन जमा कीयनुड.”✧

✧ 13:21 13:21 लूकाल 17:23 ✧ 13:22 13:22 मत्याल 7:15; 24:11; लूकाल 6:26; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10

✧ 13:22 13:22 2 तिसलुनितोर 2:9 ✧ 13:24 13:24 तोहचीतव पोल्लोड 6:12

✧ 13:25 13:25 तोहचीतव पोल्लोड 6:13 ✧ 13:25 13:25 यशायाह 13:10; 34:4

✧ 13:26 13:26 दानिय्येल 7:13; 2 पत्रु 1:16 ✧ 13:27 13:27 2 तिसलुनितोर 2:1

येसुना वायनदिन बेद्रम पुनदना
(मत्याल 24:32-35; लूकाल 21:29-33)

28 “गेळाताड मरान ऊळिसि, इद पोल्लो कगयाटु. आकिड रालिहताड अस्के†, डोय एरे एवता इनजोर मीट पुह्निर.

29 इद्रमलेहका मीट वने इव पोल्लोड आयनदिन ऊळकिर अस्के, सामि गट्नेन एवतप लेहकान इनजोर पुन्हटु.

30 इह कैजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुर.

31 पोगोटा बूमि, इळता बूमि मायनुड, मति नावा पोल्लो मात्रम बेस्केन मायो आयगा.”

येसु वायनद वेला बोन्के तेळियो
(मत्याल 24:36,42-44)

32 “मति नना मल्स वायनद दियातुन, वेलातुन बोगे पुनोग. देवुळदीपताड देवतुल्क वने पुनोड, नना इंका पुनोन, सिरपि नावा बाबाल पुन्हतोग.

33 नना मल्स वायनद दिया बेस्के एवयहता इनजोर मीट पुनविर. अदिहक मीट वने उसरते मन्हटु, केपसोर मन्हटु.

34 इद बेद्रमलेहका इतेके, ओर्वींग माल्काल दुस्सा देसेम दायना मताहक, तनाड ओर्युलतोर कयदे लोतुन विळसेग. पया ओर्विहक-ओर्विहक उंद-उंद कबळ वेहेग, ओसो अनेके लोता पहरा केवान उसरते मन इनजोर, उकुम ईस अनेग.

35 अद्रमलेहका सामि वायनद दिया बेदु, इद मीक तेळियो. पोळ्द अनजोर वायनोगा, नडुमनका वायनोगा, मुनेताड कोगक कूसेड वायनोगा, पड आसोर वायनोगा, इदिन मीट पुनविर.

36 अदिनेनाहक अग ऊळसोर मन्हटु. नना दोम्हक्ने वातस्के, मीट उंजवालेवा मनदनद दिसतेके बेसु!

37 नना मीक वेहतनद पोल्लोतुन, नाक नमवालोर सबेटोरिहक वेहतहनन, उसरते मन्हटु,”* इनजोर इतोग.

† 13:28 13:28 गेळाताड मरान ऊळिसि, इद पोल्लो कगयाटु. आकिड रालिहताड अस्के मोदुल कागिदते, “अजिर मरातुन ऊळिसि इद पोल्लो कगयाटु. तेनाड कांदाड कोळिसहताड अस्के”.

* 13:37 13:37 रोम सहरतोर 13:11

14

मुक्यालोर येसुन हक्कलाहि आघडाड कीस्तोर
(मत्याल 26:2-5; लूकाल 22:1-2)

1 आवना पंडुम ओसो ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम एवयना रेंड दियाड मुनेता पोल्लो☆: पेर्माँलोर, सान्भ्रमगूस, वेर येसुन कुस्क्ने पोसि हक्कलाह अग ऊळिंदुर.☆

2 मति पंडुमतुहक वातोर मुलु कियोग-मुयोग बार आयनुर इन्जि, ओन अह केवल आयकल इन्जि, विचर कीतोर.

उंद आंचाळि येसुना पोगोन अतर्नेय दोसिहता
(मत्याल 26:6-13; योहन 12:1-8)

3 अदे दिया बेतनि नाटे मुने मोंडरोगमते मतोग सिमोन इनवाना लोते, येसु गाटो तिनदलाह उदिस मतोग. अस्के उंद आंचाळि, तीसाते जटामासि इनदनद पोर्हकाता, वेल्ला दाराता बेसता अतर्नेय पोस वाता. वासि येसुहक मान ईयलाह, अद तीसातुन विर्हिचि, नेयदुनु ओना तलापोगोन दोसिसीता.

4 इदिन ऊळिसि, अगा मतोर उय्तुर, तमा जीवाते लोप्प-लोप्पान ओड आसि इतोर, “इदिन बाराहक उगस पोहता?

5 इद अतर्नेयदुन वमिस मतेके, वर्सामिटा कूलतुहकाय एक्वा कोताड दोर्केस्कु. पया अव कोतान गरिब-सरिबतोरिहक ईयनाह आवालि,” इनजोर ओर तान कटूला कीया बोटोर.

6 अस्के येसु ओरिन इतोग, “तेन बाराहक कटूला कीय्हनिर रा? तेन विळसाट! इद नयेनाहकु पका बेसतले कबळ कीता.

7 गरिब-सरिबतोर इतेके, अमेसा मियगान मन्हतोर. मीट बेस्के इतेक अस्के, ओरिहक दर्म ईया पगयकिर. मति नना इसि, मियगा अमेसा मनोन आयकन.

8 इद आंचाळि बेचोन कीया पगता, अचोन कीता. नावा मेंदुलपोगोन बेस एस्कतद अतर्नेयदुन वाटिसि, नावा मेंदुलतुन गुमयातगा मिसलाह, मुनेन तयर कीतप लेहका कीता.

☆ 14:1 14:1 मत्याल 26:1-2; लूकाल 22:1; योहन 2:13; 11:55; 12:1 ☆ 14:1 14:1 मत्याल 12:14; 26:4; लूकाल 22:2; योहन 10:31; 11:53

9 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, पूरा दुनियामेंडु, बेगा-बेगा लोकुर देवुळता राजेमता बेसता कबुरतुन वेहतनुर, अगा इद आंचाळ कीतद कबळतुन वेहतनस्के, इद आंचान सीता कीयनुर,” इनजोर येसु इतोग.

यहुदाल येसुन पोस ईयलाहि अग ऊळिहतोग
(मत्याल 26:14-16; लूकाल 22:3-6)

10 ताना पया बार आता इतेके, यहुदा इस्केर्यात इनवाल, बारा बळयिरगडाहि ओर्वोग मन्जि, पेर्मांलोरगा अतोग. अन्जि येसुनु मीवा कयदे पोसीकन इन्जि ओरिन वेहतोग.

11 ओर इदिन केंजिसि गिर्दा आतोर. आसि “इद कबळतेनाहक माट नीक कोताड ईकोम,” इनजोर पोल्लो विळसतोर. अदिनेनाहक पया येसुन पोस ईयलाहि, यहुदाल अग ऊळसोर मंदोग.

कगयवालोर पंडुमता कुळप तयर कीस्तोर
(मत्याल 26:17-24; लूकाल 22:7-14,21-23)

12 पया ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुमता मुनेता दिया,* यहुदिर आवना पंडुमता गोरैपिलाता मोक ईदुर.* पया कगयवालोर येसुनगा वासि ताल्हकतोर, “गूरू, इद आवना पंडुमता कुळपि, माट बेगा तयर कीकोम? बेगा नीक तिनदलाह विचर वायगा?” इनजोर ताल्हकतोर.

13 अस्के येसु इर्वुर कगयवालोरिन इद्रम वेहच लोहतोग: “मीट येस्सलेम सहरते अन्हट्ट. अगा बेरा अळकाते एग तवाल ओर्वोग मीक कलियनोग, ओना पयाह अन्हट्ट.

14 ओग बेद लोतगा दायनोग, अद लोता माल्कान इद्रम वेहाट्ट, ‘नना कगयवालोर संगे आवना पंडुमता कुळप तिनदलाहि, उंद नाटोर रोमनद अरा बेगा मन्हता इनजोर, गूरू नीक ताल्हकिहतोग,’ इनजोर वेहाट्ट.

15 अस्के ओग मीकु उंद लोता पोगोटा मद्रिलते पूरा तयर कीस तासतद बेरा अरातुन तोहतनोग. अगान माक पंडुमता कुळप तयर कीन्हट्ट,” इनजोर इतोग.

* **14:12 14:12** इद बेद्रमता पंडुम इनजोर पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तीमि, अगा ऊळाट. अगा “ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम” ऊळाट. ✪ **14:12 14:12 1** कुरिततोर 5:7; 1 पत्र 1:18-19

16 पया वेर इर्वर सहरते अतोर, अतस्के बेद्रम येसु ओरिन वेहच मतोग, अद्रमलेहकाने सबे मता. मताहकु वेर अगान पया आवना पंडुमता कुळिप तयर कीतोर.

17 पया मुलतस्के, बारा बळयिरा संगे, येसु अद लोतगा वातोग.

18 वासि ओर गाटो तिनदलाहि उदतस्के, येसु इतोग, “इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि ओर्वोग नाक कोंटेतोरा कयदे पोस इयनोग. ओग इंजेके नावा संगे उदिसि, गाटो तिनदलाह आतोग,” इनजोर इतोग.✱

19 इदिन केंजिसि ओर नारज आतोर. पया ओर ओर्वोग-ओर्वोग येसुन ताल्हक बोटोर, “गू, ओनन नना बह आयोना?” इतोर.

20 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट बारा मन्कलोरगडाहिये, ओर्वोग इंजेक नावा संगे इद बट्टिकेता पुलातगा आरिड अहचिस तिनवाल, नाक पोस इयनोग.

21 साख्रमते रासिस मतपु, माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना इद दुनियाताहि पेसिस दाकन, निटमे! मति बोग नाक पोसीस्तोग, ओना बेचोटा गोसा आयगा! ओग मन्कल पुटवेकेन बेस आस मनालि,” इनजोर इतोग.

कगयवालोर संगे येसुना आक्रिता तिनमुळि

(मत्याल 26:26-30; लूकाल 22:17-20; 1 कुरिततोर 11:23-25)

22 पया ओर तिनजोरिन मतोर अस्के, येसु आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि किळहतोग. अह कीसि ओरिहक ईसोरे, “इद किळहतद आरतुन एनाटु, इद नावा मेंदुलता सीना आंदु. ताने नना मियेनाहक मोकि इयहनन,” इतोग.

23 ओसो ओगु बट्टिकेता अंगुर जोमातुन पोसि देवुळतुन जोहर कीतोग, कीसि ओरिहक इतोग. ईतस्के ओर सबेटोर अद बट्टिकेता जोमातुन उटोर.

24 उटस्के येसु ओरिन इतोग, “इद अंगुर जोमा नावा नेतुरता सीना आंदु, (देवुळ लोकरा संगे कीयनद)करलतुन, इद नेतुरि निल्लिह कीस्ता.† नावा नेतुरि वेल्लाटोरेनाहक नेल वाडगा.✱

✱ 14:18 14:18 योहन 13:18,21,26 † 14:24 14:24 यहूदि लोकर इद पोल्लोतुन पुंदुर इतेके, बेस्के देवुळि मोसाना वेलाते यहूदि लोकरा संगे करल कीता, अद करलतुन निल्लिह कीयलाहि, जन्वकिन मोक ईसि, अविस्कना नेतुरतुन, लोकरा पोगोन इल्हकना इन्जि, देवुळ उकुम ईस मता (पिसमुळि 24:6-8). अदिनेनाहक येसु इन्हतोग, नावा नेतुर पोवतेके, देवुळ लोकरा संगे उंद पूना करल कीयगा. ✱ 14:24 14:22-24 1 कुरिततोर 10:16; 11:23-25; इब्रितोर 9:20; 10:29

25 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, देवुळता राजेमते पूना रीते अंगुर जोमा उनाहजोमु, नेटाहि नना तेन बेस्केन उनोन आयकन,” इनजोर इतोग.

26 पया ओर देवुळतुन जोहर कीयनद पाटा ओसि, पलते जयतुन मराना मेटातगा अतोर.✧

कगयवालोर नाक विळसनुर इन्जि, येसु मुनेन वेहतहतोग
(मत्याल 26:31-35)

27 अस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, देवुळि इतदु साख्रमते इह रासतद मन्हता: ‘नना कोपानु हव्ककन, अस्के गोरेड बिरोबटो आयनुड.’✧

मीट सबेटोरिर नाक विळिसस वितकिर, अस्के अद साख्रमता पोल्लो करल आयगा.
28 मति नना हासि जीवा अरतापया, मीकाय मुने गालिल पटटे अन्ज मनदकन, (अगाने नना मीक कलियकन,)” इनजोर येसु इतोग.

29 इतस्के पत्रु इतोग, “सबेटोर नीक विळिसस विततेकाय, नना इतेक नीक विळिसस वितोन आयकन गूरु,” इतोग.✧

30 येसु ओन इतोग, “इह केंजा, नना सेतेम वेहतहनन, नेंडे नगका रेंड मल्काड तलाकोग कूसनामुने, बोराय ताल्हकतस्के, निमा येसुन पुनोन इनजोर मूंड मल्काड इनदकिन,” इनजोर येसु पत्रुन इतोग.

31 इतस्के पत्रु इंका ओसो जोरते इतोग, “नाक नीवा संगे हामुर वातेकाय मति, नीक पुनोन इन्जि, नना मुर्तिय इनोन आयकन,” इनजोर इतोग.✧ सबेटोर वने वेनाड केंजिसि अहे इतोर.

गेत्सेमनि जागातगा येसु पार्तना कीस्तोग
(मत्याल 26:36-46; लूकाल 22:40-46)

32 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, गेत्सेमनि इनदनद जागातगा अतोग.✧ अतस्के ओरिन इतोग, “नना पार्तना कीयलाह दाय्हनन, अचानाह मीटु इगान उदिस मन्हटु,” इतोग.

33 अह इन्जि पत्रुन, याकुबिन, योहनिन, तना संगे ओतोग. अस्के ओग पका दुकम आतोग, ओना जीवा चुहेम आयो.

✧ 14:26 14:26 लूकाल 22:39; योहन 18:1 ✧ 14:27 14:27 जकर्याह 13:7

✧ 14:29 14:29 योहन 13:37; 21:15 ✧ 14:31 14:29-31 लूकाल 22:33-34;

योहन 13:37-38 ✧ 14:32 14:32 योहन 18:1

34 पया ओर मुवुरिन इतोग, “नयगा पका बेरा मोता मन्हता रा, अदिहक नावा जीवा हायेड-पिसेड आसोर मन्हता. ✧ मीट इगान मन्हटु, उंजवालेवा सीताते मन्हटु,” इनजोर इतोग.

35 इन्जि ओगु उचुन अबर अन्जि, नेल कप मुळिन्दसि, देवुळतुन इद्रम पार्तना कीतोग, “निमा ‘इह कीकन तेला’ इन्ज इतेके, नाक इद गोसा आयमाकि,” इतोग.

36 ओसो इतोग, “ए नावा बाबानिन! ✧ नीक सबे आया पगयहता, इद गोसाताहि नाक पिसिह कीमु. तेला मति इद नावा विचरते आयो, नीवा विचर मतपे आयि,” इतोग. ✧

37 इन्जि कगयवालोरगा वातोग, अस्के ओर उंजिस मतोर. पया सिमोन पत्रुन तेहचि, इद्रम इतोग, “ए सिमोन, निमा उंजिहनिना? गंटामेंड वने सीताते मनदा पगविना?”

38 नना वेहतप कीयलाह, मीवा जीवा तयरे मन्हता, मति मीवाड मेंदुस्कु इतेके, दीरालेवप बागतप मन्हताड. अदिहके मीट सीताते मन्हटु, देयम मीवा पट ऊळनस्के, मीट पापमते अरयनायो इन्जि, देवुळतुन पार्तना कीसोर मन्हटु,” इतोग.

39 पया ओग ओसोवने अन्जि, मुनेतलेहकाने पार्तना कीतोग. ✧

40 कीसि ओसो ओरगा वास ऊळनेके, ओराड कोंडाड पकाय पूहतप आस मताहकु, ओर गोडनिद्रते मतोर. अदिहक येसु ओरिन तेहतहपा, ओर ओन बाताले वेहता पगवोर.

41 पया ओसो मुचा केपाते ओरगा वासि इतोग, “इंका उंजिसिय महनिरा? इंका आरम कीसोरेन महनिरा? इंजेक आता, ऊळाट, माने-मन्कना नडुम पुटटोनु, पाप्यहलोरा कयदे पोसीयनद कगो एवता. ✧

42 तेदाट, माट ओरिन कलियलाह दाकल! नाक पोस एवाल इगा ऐरेन एवतोग,” इतोग.

येसुन यहुदाल पोस ईस्तोग

(मत्याल 26:47-56; लूकाल 22:47-53; योहन 18:3-11)

43 इव पोल्लोड येसु वेहचोरेन मतोग, अचोटेन यहुदाल (बळथिर बारा मुडगडाहि ओर्वोर्ग मन्ज तेला), पेर्मालोर, साख्रमगूस्र, यहुदिराड पेदल्कु लोहता मुडुन पोसि वातोग. ओरु तल्वर्क, गूटेड-बळगाड पोस मतोर.

✧ 14:34 14:34 योहन 11:33; 12:27 ✧ 14:36 14:36 गलातितोर 4:6 ✧ 14:36

14:36 मत्याल 20:22; योहन 18:11; पिलिपितोर 2:8 ✧ 14:39 14:36-39 इब्रितोर 5:7

✧ 14:41 14:41 मत्याल 26:45; योहन 12:23; 13:1; 17:1

44 येसुन पोस एवाल ओरिहक इद सीना वेहच मतोग, “नना बोन जोहर कीस लोंडकन, ओगे आंदोग, ओने पोसि उसरते ओम्हट्ट.”

45 पया यहूदाल अगा वाताहे, येसुनगा अन्जि इतोग, “ए गूरु!” इन्जि ओन गोत ओग्डिस लोंडटोग.

46 अस्के ओर येसुना सर्ने आसि, ओन पोयतोर.

47 अचोटेन येसुना एरे निच मनवाल, कगयवाल ओर्वोग बाताल कीतोग: ओग तना कसेटुन तेंडिसि, मोदुल पेर्माना ओर्युलतोन वगोन, केव पोडोह देगनाह ईतोग.

48 येसु पोयवालोरिन इतोग, “बह मीट नाकु डाकु इनजोर तल्वर कसेहकु, टेंगाड पोस नाक पोयतलाह वातिरा?

49 नना इतेके दिनम मीवा संगे मन्जि, मंदिरतगा काहचोर मंदन, अस्के मीट नाक पोयविर. मति देवुळता पवित्र साङ्गमते नावा लोप्पा रासतव पोल्लोड करल आयना इन्जि, नेंड इव गोटिड आस्ताड,” इनजोर येसु इतोग.

50 पया सबेटोर कगयवालोर येसुन विळिसस, पटादुळ विततोर.

51 अस्के ओर्वोग लेयोग मन्कल गेंदे मुचिसि येसुना पयाह अनजोर मतोग. अनेके लोकुर ओन पोयसोर मतोर.

52 मति ओग तना गेंदेतुन विळिसस, कूळलिय विततोग.‡

येसुन पंचता मुनेह ओस्तोर

(मत्याल 26:57-68; लूकाल 22:54-55,63-71)

53 पया ओर लोकुर येसुन मोदुल पेर्माना लोन ओतोर. अगा सबेटोर पेर्मालोर्, यहूदिराड पेदल्लुकु, साङ्गमगूरु जमा आस मतोर.

54 मति पत्रु मोदुल पेर्माना रेसातगा एवनाहि, येसुनगडाहि जेक मन्जि, पयाह पयाह अंदोग. अन्जि पहरातोर संगे उदिसि, किस आगसोर मतोग.*

55 अगा मतोर यहूदिराड पेर्मालोर् ओसो तग्वाड केवालोर कतमतोर, येसुहक बह कीसि हामुरता सिक्सा ईयलाह ऊळिंदुर. ओना अडमि कसुर पुटिह कीयलाहि, जोल साक्सि एवालोरिन ओर पर्हकिस ऊळतोर, मति बोरे दोर्कोर.

56 वेल्लाटोर येसुना अडम जोल साक्सि ईतोर, मति ओरा साक्सि उंदिय रीतलेहका इले आसि.*

‡ 14:52 14:52 वेग लेयोग मन्कल इतेके, इद पुस्तकतुन रासवाल मार्कले आंदोग इन्जि, वेल्लाटोरा विचर मन्हता. * 14:54 14:53-54 योहन 18:12-15 * 14:56 14:56 बळयिर 6:13

57 पया उच्चुर मन्कलोर निचि, येसुना अडम इद्रम जोल साक्सि ईया बोटटोर इतेके,

58 “ ‘नना मन्कलोर दोहतद देवुळता मंदिरतुन* विर्हचि, तान मूंड दियाने मन्कलोर दोहवद, दुप्पा मंदिरतुन दोहतकन,* इन्जोर वेग वेहतहपा माट केंजतोम,”* इद्रम साक्सि ईतोर.

59 तेला मति ओरा साक्सि उंदिय रीतलेहका इले आसि.

60 पया मोदुल पेर्माल नडुम निचि, येसुन इद्रम ताल्हकतोग, “वेर नीवा अडम बेद्रम साक्सि ईस्तोर, ऊळा! निमा बातय बाराहक वळहकविन?”

61 मति येसु उंदाय पोल्लो वळहकवा, केमेन मतोग. पया ओसो मोदुल पेर्माल इद्रम ताल्हकतोग, “निमा देवुळता मगि किर्स्तुनिना?*

62 इतस्के येसु इतोग, “इंगो, ननाने! इद वने पोल्लो केंजाट, नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनेन मताहकु, बेरा डीसातद देवुळता तिनळ बाजे अन्ज उदतदिन, ओसो नना मोयुलपोगोन वायनदिन मीट ऊळकिर,”* इन्जोर येसु ओरिन इतोग.

63 इदिन केंजिसि, मोदुल पेर्माल (पका नारज आतन इन्जि तोहतलाह,) तना कोटजगातुन ओडिहक अहचि* इतोग, “इंजेके माक ओसोवने बाराहक साक्सिड गावले?

64 वेग देवुळतन इतपु, देवुळतुन पास्कतदिन, मीट इतेक इंजेके केंजतिरे. मीवा इंजेक बाताल विचर मन्हता?” इन्जोर पेर्माल इतोग. “वेग हामुरता सिक्सातुहक ओजनोग!” इन्जि, ओर पेदल्क नेयम देहतोर.

65 पया उच्चुर मन्कलोर बार, येसुना पोगोन उस्कतोर, उच्चुर बार कोंडान दोहचि ओन नल्हतोर, ओसो “इंजेक देवुळता जीवाते वेहा रा! नीक बोग नल्हतोग?” इतोर. पहरातोर वने येसुन पोसि चापुळ ईतोर.

पन्नु येसुन पुनोन इन्हतोग

(मत्याल 26:69-75; लूकाल 22:56-62; योहन 18:16-27)

66 पया इद्रम आनेके, पन्नु इळन रेसातगान उदिस मतोग. अस्के मोदुल पेर्मानाड ओर्युल आस्कनगडाहि, उंद ओर्युलतदु अगा वाता.

* 14:58 14:58 इब्रितोर 9:11 * 14:58 14:58 2 कुरिततोर 5:1 * 14:58 14:58 मत्याल 27:39-40; मार्कल 15:29; योहन 2:19; बळयिर 6:14 * 14:61 14:61 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 * 14:62 14:62 दानिय्येल 7:13; 2 पन्नु 1:16 * 14:63 14:63 गिनती 14:6; बळयिर 14:14

67 वासि पत्रु किस आगनद ऊळता. पया ओन बेस ऊळिसि, “निमा वने ओग नासरेत नाटेनोग येसुना संगे मतिन, अय?” इता.

68 इतस्के पत्रु तान इतोग, “निमा बार इहनिन, नाक तेळियो, नना पुनोन,” इतोग. पया ओगु रेसाता अगदगा अतोग, अस्के कोग कूसता.

69 अद ओर्युलतद ओन ऊळिसि, अगा निच मतोरिन ओसो, “वेग वने ओनाय संगतोग आंदोग,” इता.

70 इतस्के पत्रु “नना आयोन” इतोग. पया गळक मनेके, अगा निच मतोरो ओसो पत्रुन इतोर, “निमा कोन निटमे ओनाय संगेतोनिन! निमा गालिल पटटोना लेहका वळ्हकिहनिन, (अदिहक माट पुह्नोम,)” इतोर.

71 अस्के पत्रु इतोग, “नना किरिया कीस वेहतहनन, नावा पोल्लो जोल आतेके, देवुळ नाक तिनि! मीट वळ्हकिहनिर ओग मन्कन, नना मूर्तिय पुनोन!” इतोग.

72 अचोटेन दुष्पा मल्का तलाकोग कूसता. अस्के येसु पत्रुन मुनेन इह वेहच मतोग, “नेडे नग्का रेंड मल्काड तलाकोग कूसनामुने, बोराय ताल्हकतस्के, निमा मूंड मल्काड येसुन पुनोन इनजोर कैगम आयकिन,” इनजोर वेहच मतद पोल्लो पत्रुहक सीता वाता. पया पत्रु इद पोल्लोतुन आलिह कीसि, अळया बोटटोग.

15

पिलाति गुमसिना मुनेह येसुन निल्पिह कीस्तोर
(मत्याल 27:1-2,11-14; लूकाल 23:1,3)

1 पया पिडपड आनेकेने, पेर्मालोऱु यहूदिराड पेदल्कु, सास्त्रमगूस ओसो पंच उदवालोर सबेटोर उदिस वळ्हकतोर. अह कीसि, येसुन दोहता वेहतोर, दोहचि पिलाति इनवाल गुमसिनगा* ओसीतोर.✠

2 पया पिलाति येसुन, “बह निमा यहूदिरा राजानिना?” इनजोर ताल्हकतोग.✠ पया येसु ओनु, “निमा इहनिन अहे,” इतोग.

3 अस्के पेर्मालोऱु येसुना पोगोन वेल्लाडे पोल्लोना कसुर्क वाटटोर.

4 अदिहक पिलाति येसुन ओसो ताल्हकतोग, “ऊळा, वेर नीवा पोगोन इचोक पोल्लोनाड कसुर्क वाटलाह आतोर, निमा बाताले पोल्लो वळ्हकविना?” इतोग.

5 मति येसु बाताले वळ्हकोग. इदिन ऊळिसि पिलाति बयल आतोग.

* 15:1 15:1 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पटटुन ताकिह कीयलाह, पटटुहक ओर्विन तासिदोग, ओन गुमसि इंदुर. ✠ 15:1 15:1 योहन 18:28 ✠ 15:2 15:2 योहन 18:33

पिलाति येसुन हक्कलाह उकुम ईस्तोग

(मत्याल 27:15-26; लूकाल 23:18-25; योहन 18:39—19:16)

6 वर्सामिटा आवना पंडुमतस्के, जेलतगा मनवाल बोनाय वगोन, यहुदि लोकुर बोन विळसा इनजोर वेहन्दुर, ओन गुमसि पंडुमता दियाते विळिसंदोग.

7 बरबसि इनवाल मन्कल, तना तोळतोरिंगे संगे जेलते मतोग. ओग तना तोळतोरिन पोसि, रोम सर्करतोरिंगे विस्द आसि, मन्कलोरिन हक्किस मतोग.

8 पया लोकुर पिलाति गुमसिनगा वासि, “वर्सामिटा पंडुमतस्के जेलते मनवाल ओवोर्ग मन्कन, मयेनाहक विळसना लेहका, इयेंड वने विळिससीम,” इनजोर ताल्हकतोर.

9 पिलाति ओरिन इतोग, “मीट इह्निर इतेके, मियेनाहक यहुदिरा राजान विळसकन,” इतोग.

10 ओग अद्रम बाराहक इतोग इतेके, (येसुना पयाह अनवालोर बोलगसोर दास्तोर इन्जि,) वेर पेर्मालोरा जीवा कर्वताहके, येसुन नयगा पोस ततोर इनजोर, पिलाति पुन्ज मतोग. अदिहक ओग अद्रम इतोग.

11 मति पेर्मालोर, “मयेनाहक बरबसिन विळसा इनजोर, माट गुमसिन इनदकल,” इन्जि लोकुरिन पका तगहतोर.✧

12 इदिन केंजिसि गुमसि ओसो ताल्हकतोग, “अह इतेके यहुदिरा राजाल इनजोर, मीट वेन ततोर, वेन नना बाताल कीकन?” इतोग.

13 “वेन हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर लोकुर केयतोर.

14 अस्के “बाराहकु? वेग बाताल कसुर कीतोग?” इनजोर गुमसि इतोग. मति ओर इका एक्वाये, “वेन हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर केयतोर.✧

15 पया लोकुरिन गिर्दा कीयना विचरतेनाहक, गुमसि बरबसिन ओरेनाहक विळिससीतोग. येसुन बार ओग जेट्लाते नल्हता वेहचि✧, हक्कनागुटातगा वेळहतलाहि, सीपय्कना कयदे ईतोग.

सीपय्क येसुन पास्किहतोर

(मत्याल 27:27-31; योहन 19:2-3)

16 पया सीपय्कु येसुन गुमसिना लोता लोप्पाडा रेसाते ओतोर. अगा ओतस्के, पूरा पल्टनतुन केयिसि जमा कीतोर.

17 कीसि येसुन राजाल इनजोर पास्कलाहि, ओन डुंगा पंड रंगता जगा केगिह कीतोर, ओसो कोयेना गीळ पंडिसि, ओना तलातगा गळम कीतोर.

18 पया “ए यहुदिरा राजानिन, नीक जोहर आयि!” इन्जि पास्कतोर.

19 ओसो ओरु येसुना तलातुन डुडटे नल्हतोर, ओना पोगोन उस्कतोर, ओना मुनेह मिंडाड कोटिस जोहर कीसोर पास्कतोर.✠

20 पया ओन उस्किस-पास्किस मारतस्के, तमा केगिह कीतद डुंगा पंड रंगता जगातुन तेंडिसि, ओनाये जगा केगिह कीतोर. अह कीसि, ओनु हक्कनागुटातगा वेळहतलाह पलते ओतोर.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतहतोर

(मत्याल 27:32-44; लूकाल 23:26-43; योहन 19:17-24)

21 पया येसुन सीपयक सहरता पलते ओसोर मतोर, अस्के सिक्दर ओसो रूपसि, वेरा✠ तपे सिमोन इनवाल, तना कुरेने नाटेनाहि मल्स वासोर मतोग. येसुहक्कु गुटातुन कांजलाह दीरा वावाहक्कु, वेर सीपयकु येसुना हक्कनागुटातुन कांजलाह, सिमोनिन पोसि बीगर वेहतोर.

22 पया ओरु येसुन गुल्गुता इनदनद जागातगा ओतोर. (गुल्गुता इद पेदिरता अर्तम इतेके “तला-टाप्राता जागा” इद्रम आस्ता).

23 अस्के (येसुना मेंदुहक्क नोयनद पुनदनायो इन्जि,) ओरु अंगुर जोमातगा मत काल्हपिसि, येसुहक्क ईस ऊळतोर, मति ओग तान उनोग.

24 पया सीपयक येसुन हक्कनागुटातगा कय्किन-काल्किन मोल्लाड कोटदोर,✠ ओसो ओनाड गेंदेनु, बोन्कु बाताल गावले, अदिन ओयना इनजोर, सीटिड वाटिसि तूसतोर.

25 येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतोर, अस्के सकरताड नव एगिस मता.

26 “वेग यहुदिरा राजाल आंदोग” इन्जि, इद्रमता कसुर बलाते रासिसि, ओना तलापोगोन वेळहतोर.

27 ओसो येसुना संगे इर्वुर डाकुरिन, वगोन ओना तिनळ बाजे, वगोन बार दावळ बाजे, इद्रम हक्कनागुटातगा वेळहतोर.

28 [अस्के देवुळता साङ्गमतगा “लोकुर ओनु अडोड देहतोगु इंदुर,” इनजोर रासतद पोल्लो करल आता.✠]†

✠ 15:19 15:16-19 योहन 19:2-3 ✠ 15:21 15:21 रोम सहरतोर 16:13

✠ 15:24 15:24 बळयिर 2:23 ✠ 15:28 15:28 यशायाह 53:12; लूकाल 22:37

† 15:28 15:28 सबेटक पाळनाड मोदुल काग्देहकने इद वचन वावो.

29 पया अग पोस अनवालोर तलाड ओलिह कीसोरे, ओन इहलेहका उस्किस-पास्किस वळ्हकिंदुर, “ओ! मंदिरतुन विर्हिचि, मूंड दियाने दोहवानिन!✧

30 हळ्कनागुटातगडाहि रेगिसि, निमा नीवाय जीवातुन पिसिह कीम!” इंदुर.

31-32 अहे पेर्मालोर, साम्मगमूस्र वने पास्कसोर इद्रम इतोर, “वेग दुस्रोरिन विळिसह कीतोग, मति तन्क विळिसह कीया पगवोग. इस्रयेलतोर पिसिह केवाल किस्तु राजाल मन्हतोग इतेके, हळ्कनागुटातगडाहि इळन रेगेग. अस्के माट ओन ऊळिसि नमकोम!” इतोर. ओसो येसुना संगे हळ्कनागुटानगा वेळहच मतोर डाकुर वने, ओन पास्किंदुर.

येसुना हामुरि

(मत्याल 27:45-56; लूकाल 23:44-49)

33 पया नेक नितगडाह इतेके, पियलि मूंड एगनाहजोम, देसेममेंड कतम ईकळ पोयता.

34 पियलि मूंड एगनेके, येसु बेरा आल्काते इह इतोग, “एलि, एलि, लमा सबगतनि!” (तेना अर्तम इह मन्हता: नावा देवुळतिन, नावा देवुळतिन, निमा नाक बाराहक विळिससीतिन?)✧

35 अगा निच मतोरगडाहि उय्तिरिहक, (येसु केयतद पोल्लो तेळियवाहकु,) “ऊळाट! ओग एलियाल इनवाल मुनेतोग कबुरतोनु केयलाह आतोग!” इनजोर ओर इतोर.

36 अस्के ओवोर्ग वितिस अन्जि, बूबिलतुन कयतद अंगुर जोमातगा मुळहचि, लाटटे कोडटगा तासिसि, ओन्क उनडलाह ईतोग.✧ अचोटेन बोगो इतोग, “मनि रा! एलियाल ओन पिसिह कीयलाह वास्तोगा, वायोगा, ऊळकल,” इतोग.

37 अस्के येसु जोरते केयिसि हातोग.✧

38 (इजेके येस्सलेमता मंदिरतगडा पवित्र गूडटा अगदगा, गेंदे अडह कीस मता; अद गेंदे अडम मताहकु, लोकुर देवुळतुन गट्टने कलिय पगवोर आंदुर.) पया येसु हातस्के, मंदिरता अद गेंदे, पोगोटाहि इळन एवनाहि, पक्क वितिसि रेंड तुक्ळेड आताड.

✧ 15:29 15:29 मत्याल 26:60-61; मार्कल 14:58; योहन 2:19; बळयिर 6:14

✧ 15:34 15:34 देवुळताड पाटाड 22:1; इब्रितोर 5:7 ✧ 15:36 15:36 लूकाल 23:36-37; योहन 19:29 ✧ 15:37 15:37 योहन 19:30; इब्रितोर 5:7

39 अस्के येसुना मुनेह सीपय्कना दरोगाल निच मतोग. येसु इद्रम केयिस हातदिन ऊळिसि, “वेग मन्कल निटमे देवुळता मग आंदोगः!” इनजोर इतोग.

40 उचुक आस्क वने, जेक निचि ऊळसोर मताड. अव आस्कनगडाहि मगडला नाटेनद मरियालि, उड्लोग याकुब, योसेस, वेरा तलोग मरियालि, ओसो सलमि इव आस्क मताड. ✨

41 येसु गालिल पटटे मतस्के, इव आस्क ओना पयाह अन्जि सेवा कीदुड. ओसो अगा वेल्लाडे आस्क, ओना संगे येस्सलेमते वास मतव मताड.

योसेपि येसुन गुमयातगा गति कीस्तोग

(मत्याल 27:57-61; लूकाल 23:50-56; योहन 19:38-42)

42-43 वारमता पोल्वादियातेनाहक तयर आयनद दियाते येसु हातोग. § अस्के बहट अर्स मता. पया बाताल आता, यहुदिराड तग्वाड केवालोरगडाह ओर्वोग मतोग, अरिमतेया नाटेनोग योसेपि पेदिरतोगु. लोकुर ओन मान ईदुर. ओगु देवुळ राजेम कीयनद दिया बेस्के वास्ता इनजोर, अग ऊळसोर मंदोग. गळक इतेके पोळद अरयनस्के वारमता पोल्वादिया सुरु आयगा इनजोर, ओग दीराते गुमसि पिलातिनगा अन्जि, “येसुना सेत्तातुन पोहतलाह ओयकन,” इनजोर ताल्हकतोग.

44 अस्के पिलाति, “अरे! इचोन जल्दि हातोगा?” इन्जि बयल आतोग. पया सीपय्कना दरोगान केयिसि, “येसु हातोगा?” इनजोर ताल्हकतोग.

45 येसु हातोग इनजोर ओग दरोगाल वेहतस्के पया, पिलाति सेत्तातुन ओयलाह योसेपिन वेहतोग.

46 वेहतस्के पया योसेपि उंद पूना पांड्रि हामुर-गेंदे असतोग. असिसि येसुना सेत्तातुन इळन रेहचि, अद गेंदेते ऊर्हतोग. पया बेरा आदतगा तर्वतद उंद गुमयातगा ओसि, गति कीतोग. ✨ अह कीसि गुमयाता अगदगा बेरा आद बंडातुन तिळहप कीतोग.

47 मगडला नाटेना मरियालि ओसो योसेसना तलोग मरियालि, सेत्तातुन गति कीतद जागातुन ऊळताड.

‡ 15:39 15:39 वेग मन्कल निटमे देवुळता मग आंदोग “वेग निटमे बेदो पेनता मग आंदोग!” इद वने आया पगयहता. ✨ 15:40 15:40 योहन 19:25 § 15:42-43 15:42-43 यहुदिरा पोल्वादिया सुक्त्तारम पोळद अरयनस्के सुरु आंदु, पया सनारम पोळद अरयनस्के मारिदु. अद दिया कबळ कीयना पोलो आंदु, सेत्तातुन पोहतनद कबळ वने पोलो आंदु. अदिहकु पोळद अरयनामुनेने येसुन गति कीया पोयता. ✨ 15:46 15:46 बळयिर 13:29

16

येसु मल्स जीवा अरयहतोग

(मत्याल 28:1-8; लूकाल 24:1-10; योहन 20:1-13)

1 वारमता पोल्वादिया मारता, अस्के मग्दला नाटेनद मरियालि, याकुबना तलोग मरियालि ओसो सलमि, इवु येसुना सेत्तातगा वाटलाहि अतर्नेय असताड. ✧

2 इमा दिया (इतेके ऐतारम दियाते), ✧ सकर पडपड आसोरे, अव गुमयातगा वाताड.

3 वानेके तमतमाय इंदुड, “बोग माक गुमयातुन तिळ्हप कीतद बंडातुन तेंडिसीयनोग रि?” इंदुड.

4 पया एरे एवनेके गुमयातुन ऊळताड. ऊळनेके गुमयातगा तिळ्हप कीतद बंडा पका बेरा मता, मति अद बंडातुन अबर गूळहतद मता.

5 पया अव आस्कु लोप्पा ओळियताड. अस्के ओर्वोग लेयोग, पांड्रि जगा केसि तिनळ बाजे उदिस मतदिन, अव ऊळताड. ऊळिसि गाबरेम आताड.

6 अस्के ओग अविस्किन इतोग, “गाबरेम आयमाट! हक्कनागुटातगा वेळहतोनु, नासरेत नाटेनोग येसुन पर्हकलाह आतिर. ओग जीवा अरतोग, इगा इलेग. ✧ इद ऊळाट, ओना सेत्तातुन तासिस मतद जागा, ओन इगान तासिस मतोर.

7 इंजेक मीट पत्रुनगा ओसो दुसोर ओनाड कगयवालोरगा अन्जि, ओरिन इद्रम वेहाट, ‘ओग मीक वेहतप लेहका, इंजेक मीवा मुनेन गालिल पटटे दायलाह आतोग, अगान ओन कलियकिर,’ इन्जि वेहाट,” इनजोर इतोग.

8 अव आस्क पया पका रेयिस मताड. अविस्कनाड जीवाड दिरदिर साडिंदुड. अदिहक अव गुमयातगडाह पेसिसि वितताड. पका रेयिस मताहकु, अगदे बोने वेहोड.*

येसु तनाड कगयवालोरिहक दिसिहतोग

[

✧ 16:1 16:1 योहन 19:39 ✧ 16:2 16:2 बळयिर 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 ✧ 16:6 16:6 मत्याल 28:5-6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 * 16:8 16:8 सबट्क पाळनाड मोदुल काग्देहकनगा वचन 9-20 वावोड.

9 ऐतारम पड वियतस्के, येसु हामुरताहि तेग्तोग. तेग्तस्के सुस्मुने मगडला नाटेना मरियालिहक दिसतोग. ✨ मुने येसु तानगडाहि एळुड देयहकिन पेसिह कीस मतोग. ✨

10 दिसतस्के अद अन्जि, येसुना संगे मंदुर ओर मन्कलोरिन वेहता. ✨ ओर दुकम आसि अळसोर मतोर. ✨

11 येसु जीवा अरतोग, मरियालि ओन ऊळता इनजोर केंजतोर. मति अद पोल्लोतुन ओर सेतेम पोयोर. ✨

12 ताना पया, मुने येसुना संगे मतोर इर्वुर मन्कलोर, येस्सलेमताहि नाग अनजोर मतोर. अस्के येसु ओरिहक दिसतोग. इद मल्का येसुना रूप मिळिन्दस मता.

13 पया (ओग येसुये आंदोग इनजोर पुतस्के,) वेर इर्वुर मल्स अन्जि, येसुना संगे मतोर दुषोरिन वेहतोर. मति वेरा पोल्लोतुन वने, ओर सेतेम पोयोर. ✨

14 पया अक्रा बळयिर उदिसि गाटो तिनजोर मतोर, अस्के येसु ओरिहक दिसतोग. ✨ दिसिसि इद्रम इतोग, “नना तेग्तस्के नाक ऊळतोर मन्कलोरा पोल्लोतुन बाराहक नमविर? नमोम इनजोर बाराहक कैगम आतिर?” इनजोर इतोग.

15 पया ओसो इतोग, “मीट पूरा बूममेंड अन्जि, नावा बेसता कबुरतुन सबेटोरिहक पोकर कीम्हट्ट. ✨

16 नावा पोल्लोतुन विस्वस कीसि, नावा पेदिरते एग मीतोरिन, देवुळि पिसिह कीयगा. ✨ मति विस्वस केवोरिन, ओरा पापमतेनाहक सिक्सा ईयगा.

17 नावा पोल्लोतुन विस्वस केवालोर मन्कलोरा कयदे, देवुळता लावताड इव सीनाड आयनुड: नावा पेदिरते देयहकिन पेसिह कीयनुर, ✨ तमा पुनवव बासाड वळ्हकनुर. ✨

18 तरस्किन तमाड कयकने पोयनुर, ✨ ओसो हक्कनद वीसम उटेक वने, ओरिहक बाताले आयो. ओसो ओर तमाड कयक बेमरतोर पोगोन तासतेके, ओर

✨ 16:9 16:9 योहन 20:14-17 ✨ 16:9 16:9 लूकाल 8:2 ✨ 16:10 16:10 लूकाल 24:10,23; योहन 20:18 ✨ 16:10 16:10 लूकाल 23:27; योहन 16:20 ✨ 16:11 16:10-11 लूकाल 24:9,11; योहन 20:25 ✨ 16:13 16:12-13 लूकाल 24:15-16,31-35 ✨ 16:14 16:14 1 कुरिततोर 15:5 ✨ 16:15 16:15 मत्थाल 28:19-20; लूकाल 24:47; बळयिर 10:42 ✨ 16:16 16:16 योहन 6:29; बळयिर 2:38; 8:12,16; 16:31; 22:16 ✨ 16:17 16:17 बळयिर 16:18; 19:12 ✨ 16:17 16:17 तमा पुनवव बासाड वळ्हकनुर बळयिर 2:4; 10:45-46; 19:6; 1 कुरिततोर 12:10,28,30; 13:1,8; 14:1-39 ✨ 16:18 16:18 बळयिर 28:5

सन्नेम आयनुर, ☆” इनजोर वेहतोग.

येसु देवुळदीपतगा दास्तोग

19 पया येसुसामि ओरिन इव पोल्लोड वेहतापया, देवुळि ओन पोगोन तना जागातगा ओता. ☆ येसु पोगोन अतोग अस्के, देवुळता तिनळ बाजे उदतोग. ☆

20 पया येसुनाड कगयवालो सवेटोर सबे जागाने तिरियसोर, ओना पोल्लोतुन पोकर कीतोर. सामि ओरा तोळ मताहकु, ओरा कयदे देवुळता लावताड सीनाड आंदुड. ओर वेहतव पोल्लोड निटमे इनजोर अव सीनाड तोहंदुड. ☆आमेन.]

☆ **16:18 16:18** याकुब 5:14 ☆ **16:19 16:19** लूकाल 24:51; बळयिर 1:9; 1 तिमोति 3:16 ☆ **16:19 16:19** बळयिर 2:33; 5:31; 7:55; रोम सहरतोर 8:34; इपिसुसतोर 1:19-20; कुलुसितोर 3:1; इब्रितोर 1:3; 1 पत्र 3:22 ☆ **16:20 16:20** इब्रितोर 2:3-4

Hill Madia
Hill Madia standard translation

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Maria)

Contributor: The Seed Company

All rights reserved.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 15 May 2025

9f0bdb58-21f8-514e-8286-5b2942b7d458